

Rapport

Informeren of meebeslissen?

Een onderzoek naar hoe het college van burgemeester en wethouders van Zoetermeer omwonenden heeft betrokken bij de realisatie van een islamitisch cultureel centrum / moskee in de wijk Seghwaert.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het college van burgemeester en wethouders gegrond.

Datum: 1 juli 2013

Rapportnummer:2013/075

De burger heeft er recht op behoorlijk behandeld te worden door de overheid. En laten we duidelijk zijn: meestal gebeurt dat ook. Maar het lukt niet altijd. En dan is het goed dat iemand die zich benadeeld of onrechtvaardig behandeld voelt, voor bescherming terecht kan bij een onafhankelijk instituut. Dat instituut is de Nationale ombudsman.

De Nationale ombudsman levert een bijdrage aan het herstel van vertrouwen in de overheid. Hij doet dit door zijn kennis te delen met overheidsinstanties, onderzoek te starten of mensen te helpen bij onnodige bureaucratie. Een onderzoek van de Nationale ombudsman kan worden afgesloten met een rapport. Daarin staat of de klacht terecht is en wat de overheid kan doen om haar dienstverlening te verbeteren. Deze rapporten zijn openbaar en worden gepubliceerd op www.nationaleombudsman.nl.

Postadres

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag
www.nationaleombudsman.nl

INHOUD

Samenvatting	3
Wat is de klacht	4
Wat ging er aan de klacht vooraf	4
Wat was de oorspronkelijke klacht.....	5
Welke reactie komt er op de klacht	5
Wat was de aanleiding voor de klacht bij de Nationale ombudsman.....	7
Wat heeft de Nationale ombudsman onderzocht.....	7
Hoe reageerde het college van burgemeester en wethouders	8
Hoe luidde de nadere reactie van het bewonersinitiatief en van het college	8
Wat komt er uit het onderzoek van de Rekenkamercommissie.....	12
Wat is het Oordeel van de Nationale ombudsman	13
Beoordeling van de klacht	14
Slotbeschouwing	15
Achtergrond	16
1. De klacht van 27 maart 2012 bij het college van burgemeester en wethouders	16
2. Het advies aan het college van burgemeester en wethouders over de klacht	31
3. De beslissing van het college van burgemeester en wethouders op de klacht	53
4. De Participatiewijzer van de Nationale ombudsman.....	55

SAMENVATTING

Het Bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' klaagt erover dat het college van burgemeester en wethouders van Zoetermeer omwonenden niet of onvoldoende serieus heeft genomen rond de planning van een islamitisch cultureel centrum/moskee. Ook zou het college onvoldoende actie hebben ondernomen om de negatieve gevoelens die daardoor zijn ontstaan, weg te nemen en zou het college ten onrechte ontkennen actief grond aan de islamitische vereniging te hebben aangeboden.

De Nationale ombudsman constateerde dat al eerder door meerdere partijen is uitgesproken dat het proces van burgerparticipatie niet goed is verlopen. Hiermee is echter nog niet gezegd dat omwonenden niet serieus zijn genomen. Zowel het college als de raad hebben de uitgangspunten voor burgerparticipatie naar het oordeel van de Nationale ombudsman serieus opgepakt. Desondanks concludeert hij dat het college niet heeft gehandeld in overeenstemming met het vereiste bevorderen van actieve deelname door de burger. De klacht hierover is gegrond.

De ombudsman stelt dat het college, toen bleek dat het oorspronkelijk ingenomen uitgangspunt over participatie tot zoveel onduidelijkheid en commotie leidde, er beter aan had gedaan terug te gaan naar het uitgangspunt van burgerparticipatie. En eerst voor iedereen heldere en gemotiveerde keuzen te maken over de aard van de participatie om daardoor te zorgen voor een constructieve houding. Door dit niet te doen is bij de betrokken inwoners wantrouwen ontstaan over de bedoelingen van het gemeentebestuur. Dit wantrouwen kon niet meer worden weggenomen. Van het gemeentebestuur had verwacht mogen worden, dat het vanaf de aanvang volledige openheid en transparantie had betracht over zijn bedoelingen. En over de marges waarbinnen participatie voor omwonenden mogelijk was.

In zijn slotbeschouwing wijst de Nationale ombudsman er op dat het bewonersinitiatief een lange strijd heeft gevoerd. Een strijd die in de loop van de tijd escalatie laat zien, waarbij het vertrouwen van de inwoners afgekalfd is. En het er op lijkt dat het college van burgemeester en wethouders geen goed meer kan doen. Dat vindt de ombudsman jammer, vooral omdat afkalvend vertrouwen moeilijk herstelbaar is. Gebreken in de participatie in het begin van het proces werken langdurig door. Daardoor wordt het steeds moeilijker om op een later moment met een schone lei te beginnen.

De les die hier uit te trekken valt is dat vanaf het begin zorgvuldig met de participatie van inwoners omgegaan moet worden. Als blijkt dat er problemen rijzen, dan moet zo snel mogelijk een tussenstap gezet worden, waarbij primair het vertrouwen hersteld wordt. Dat kan eventueel door middel van een bemiddeling.

De klacht dat het college ten onrechte zou ontkennen actief grond te hebben aangeboden, acht de Nationale ombudsman niet gegrond. Er zijn hem geen feiten en omstandigheden gebleken die deze klacht aannemelijk maken.

WAT IS DE KLACHT?

Het Bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' klaagt bij de Nationale ombudsman over hoe het college van burgemeester en wethouders van Zoetermeer heeft gehandeld bij de (beoogde) realisatie van een islamitisch cultureel centrum/moskee in de wijk Seghwaert. De Nationale ombudsman besloot een onderzoek in te stellen en hanteerde, als basis voor zijn onderzoek en oordeel, de volgende klachtformulering:

Het Bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' klaagt erover dat het college van burgemeester en wethouders van Zoetermeer omwonenden bij de voorbereiding van de beslissing op de aanvraag om een omgevingsvergunning voor de bouw van een Islamitisch cultureel centrum/moskee aan de Roggeakker niet of onvoldoende serieus heeft genomen en, ook nadat op de daarover ingediende klacht is beslist, geen of onvoldoende actie heeft ondernomen om de negatieve gevoelens die daardoor bij het bewonersinitiatief en omwonenden zijn ontstaan, weg te nemen.

Specifiek klaagt het bewonersinitiatief erover dat het college van burgemeester en wethouders ontkent actief grond aan de islamitische vereniging te hebben aangeboden.

WAT GING ER AAN DE KLACHT VOORAF?

In 2008 is voor de wijk Seghwaert een bestemmingsplan vastgesteld. Dit maakt het mogelijk aan de Roggeakker zogeheten 'maatschappelijke voorzieningen' te realiseren. In aansluiting hierop bespreekt de gemeente in de loop van 2010 met de stichting Islamitisch Centrum Zoetermeer (ICZ) de mogelijke aankoop van een perceel voor de bouw van een moskee. Vervolgens organiseert de gemeente begin oktober 2011 een informatieavond voor de buurtbewoners. Deze bijeenkomst vindt aanvullend plaats op een bewonersavond over het wijkontwikkelingsplan die al gepland was. Vanwege de grote belangstelling volgt medio oktober 2011 een tweede informatiebijeenkomst. Tijdens beide avonden informeert de gemeente de bewoners, terwijl de komst van de moskee zelf voor de gemeente niet ter discussie staat.

Onder de buurtbewoners is er weerstand tegen de komst van de moskee op de beoogde plek. Zo organiseert een groep bewoners zich in het bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest'. Ook stellen raadsleden vragen, waarna er op 7 november 2011 in de raad een debat plaatsvindt. Hierbij maken negen sprekers, onder wie twee vertegenwoordigers van het bewonersinitiatief, gebruik van het spreekrecht. Tijdens het debat gaan diverse fracties in op het gevolgde participatietraject, de participatiestrategie en het belang van omwonenden in een vroeg stadium betrekken. De wethouder erkent dat de communicatie vanuit de gemeente beter had gekund. Zeker de samenloop met de informatieavond voor buurtbewoners was ronduit ongelukkig.

Daarnaast merkt de wethouder op dat kanttekeningen geplaatst kunnen worden bij de toon van het debat buiten de gemeenteraad.

Aan het slot van het debat vraagt de gemeenteraad aan het college om de buurtbewoners en het bestuur van ICZ meer te betrekken bij de begeleiding van de komst van de moskee. Hiertoe stelt de gemeente een begeleidingscommissie in. In december 2011 vraagt het ICZ de omgevingsvergunning aan voor de bouw van een moskee. Deze kent de gemeente in eerste instantie toe, maar zij herroept deze in de zomer van 2012 naar aanleiding van een ingediend bezwaarschrift.

WAT WAS DE OORSPRONKELIJKE KLACHT?

Op 27 maart 2012 dient het bewonersinitiatief een negentien pagina's tellende klacht in bij het college van burgemeester en wethouders. Meer hierover leest u onder Achtergrond onder 1. In de klacht staat onder andere:

Onze klachten betreffen het ontbreken van de noodzakelijke zorgvuldigheid die een gemeentelijke overheid in acht dient te nemen ten opzichte van haar burgers bij zo'n cruciale wijziging in de ruimtelijke ordening. De sociale onrust en angst in de wijk is enorm en de bewoners voelen zich niet betrokken, niet gehoord en voorgelogen bij de totstandkoming van het bestreden besluit. Door het ontbreken van deze noodzakelijke participatie in dit besluitvormingstraject voelen de bewoners zich overvallen, buitengesloten en in hun democratische rechten geschaad.

(...)

Wij verwijten de gemeente Zoetermeer nalatigheid ten opzichte van nagenoeg alle beginselen van behoorlijk bestuur, zoals vooringenomenheid, belangenverstrengeling, willekeur, onzorgvuldigheid, misbruik van macht en onduidelijke motivaties. Hierdoor zijn wij het vertrouwen in de gemeente helemaal kwijt.

Het bewonersinitiatief concludeert dat de gemeente niet goed genoeg toelicht en onderbouwt waarom de moskee op deze locatie gerealiseerd moet worden. Bovendien heeft het college zich afhankelijk gedragen, burgers foutief geïnformeerd en een onjuiste belangenafweging toegepast. Hierdoor heeft het bewonersinitiatief geen vertrouwen meer in het college en het verzoekt de verantwoordelijke portefeuillehouders hun functie neer te leggen. Het bewonersinitiatief vraagt de Zoetermeerse politiek met een oplossing te komen die rekening houdt met alle belanghebbenden.

WELKE REACTIE KOMT ER OP DE KLACHT?

Externe adviseur adviseert gemeente over de klacht

Voor de beslissing op de klacht heeft het college advies gevraagd aan een externe adviseur. Het advies is opgenomen in de Achtergrond onder 2. De externe adviseur concludeert dat sommige klachten terecht zijn en andere niet. Zo merkt hij onder andere op dat de keuze van het college om het ICZ als eerste de gelegenheid te bieden een plan uit te werken voor de bebouwing van het perceel niet onredelijk was. Ook is hem niet gebleken van vooringenomenheid of belangenverstrengeling. En acht hij het niet onjuist dat vanuit de gemeente met het ICZ is meegedacht.

Wel geeft hij aan dat het college bijzonder ongelukkig heeft gecommuniceerd over het voornemen om mee te werken aan de bouw van de moskee. Er ontstond (meer) wantrouwen in de bedoelingen van het college, doordat het de plannen voor de bouw van de moskee bij de presentatie van het wijkontwikkelingsplan min of meer verborgen hield. Pas daarna ontdekten geïnteresseerde wijkbewoners dat deze plannen er wel waren. Het college had zich van tevoren moeten realiseren dat het overgrote deel van het wijkontwikkelingsplan bij de bewoners niet erg zou leven, maar dat juist de plannen voor een moskee een grote schrikreactie teweeg zouden brengen.

Daarna verergerde de zaak. Twee dagen voor de tweede bijeenkomst over het wijkontwikkelingsplan ontvingen bewoners een uitnodiging voor een informatiebijeenkomst over de moskee een week later. Tegelijkertijd gaf de gemeente aan dat er tijdens de bijeenkomst over het wijkontwikkelingsplan nog niet over de moskee kon worden gesproken. Veel wijkbewoners ervoeren dat als een poging om hun het zwijgen op te leggen.

Beslissing gemeente op de klacht

Vervolgens beslist het college op de klacht. Meer hierover leest u onder Achtergrond onder 3. Het college onderschrijft de conclusies van de externe adviseur. Maar is op basis van dit advies van mening dat er geen sprake is geweest van onrechtmatig bestuur. Wel had de gemeente de communicatie beter moeten aanpakken. In aanvulling op het advies benadrukt het college nooit de intentie te hebben gehad zaken voor het bewonersinitiatief verborgen te houden. Zo is in het concept van het Wijkontwikkelingsplan op pagina 24 verwezen naar de locatie en de gesprekken die de gemeente voerde over de realisatie van een moskee.

Het college meende er goed aan te doen kort na de bijeenkomst over het wijkontwikkelingsplan een aparte informatieavond over de moskee te organiseren. Zo werd de avond over het wijkontwikkelingsplan niet gedomineerd door een discussie over de moskee en kreeg het plan de plaats die het verdiende. Het college betreurt het dat zijn bedoeling niet voldoende voor het voetlicht is gekomen en niet positief is ervaren. Ook erkent het college dat er op enkele momenten sprake is geweest van verhullend taalgebruik. Dit alles zorgde voor een ongelukkige start van het communicatietraject.

Daarnaast gaat het college nader in op enkele gevallen waarbij onjuist is omgegaan met toezeggingen, verstrekte informatie en gestelde vragen. Hierdoor kan de indruk van vooringenomenheid zijn gewekt.

Uiteindelijk merkt het college op lering te trekken uit dit project en hier in volgende projecten beslist rekening mee te houden. Het geeft het onderwerp communicatie een nadrukkelijke plek in de projectplannen.

WAT WAS DE AANLEIDING VOOR DE KLACHT BIJ DE NATIONALE OMBUDSMAN?

Het bewonersinitiatief vraagt de Nationale ombudsman een feitenonderzoek in te stellen. Het doel hiervan is 'ieders ware intenties aan het licht te brengen' om zo het vertrouwen te kunnen herstellen in het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Vertegenwoordigers van het bewonersinitiatief en de behandelend medewerker van de Nationale ombudsman bespreken vervolgens de (on)mogelijkheden van een onderzoek. Tijdens een tweede gesprek geeft het bewonersinitiatief aan dat het college hen, als bewoners, niet serieus heeft genomen toen het de plannen voor de moskee in behandeling nam. In deze mening is het bevestigd, omdat een groot deel van de klachten gegrond is verklaard.

Volgens het bewonersinitiatief erkent het college de gevoelens van het bewonersinitiatief niet voldoende. Het college merkt in zijn beslissing slechts op dat 'lering uit dit project getrokken wordt'. Bovendien heeft het college, nadat op de klacht is beslist, geen contact meer met het bewonersinitiatief opgenomen. Terwijl het dat wel had toegezegd. Ook heeft het college nagelaten afspraken te maken over de toekomst.

Ten slotte zouden bij de beslissing van het college een aantal klachtonderdelen niet aan de orde zijn gekomen. Voor een deel hangen deze samen met het betrekken van omwonenden en het wegen van hun belangen. Daarnaast betwist het college grond aan de moskeevereniging te hebben aangeboden zonder de wens van andere geïnteresseerden te inventariseren. Volgens het bewonersinitiatief is dit aantoonbaar wel gebeurd.

Met een onderzoek door de Nationale ombudsman hoopt het bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' te bereiken dat het voor zowel het college van burgemeester en wethouders als de gemeenteraad duidelijk is dat het participatieproces in deze zaak onjuist is verlopen. Er is onvoldoende acht geslagen op de bijdragen van betrokken burgers en het is noodzakelijk daar voor de toekomst heldere afspraken over te maken.

WAT HEEFT DE NATIONALE OMBUDSMAN ONDERZOCHT?

Bij de opening van het onderzoek heeft de Nationale ombudsman het bewonersinitiatief en het college erop gewezen dat het onderzoek primair is gericht op het herstel van de relatie die buurtbewoners en de gemeente Zoetermeer ook in de toekomst met elkaar hebben. Van belang daarbij is de participatiewijzer en de daarin opgenomen spelregels. Meer hierover leest u onder Achtergrond onder 4.

Een aantal van de klachten die het bewonersinitiatief op 27 maart 2012 heeft ingediend, heeft het college al gegrond verklaard. Een nader onderzoek door de ombudsman op deze onderdelen heeft dan ook geen toegevoegde waarde. Bovendien kan de Nationale ombudsman geen onderzoek doen naar de klacht dat het college de gemeenteraad te laat informeerde. De vraag of de raad tijdig, juist of volledig is geïnformeerd, kan de raad uitsluitend zelf beantwoorden.

Ten slotte toetst de Nationale ombudsman de afwegingen rondom het realiseren van een moskee slechts zeer terughoudend. Hij dient immers de beleidsvrijheid van het gemeentebestuur te respecteren. Voor de ombudsman is aan de orde of het doorlopen proces, vanuit het perspectief van de burger, als 'behoorlijk' kan worden aangemerkt.

HOE REAGEERDE HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS?

In zijn reactie op ons onderzoek merkt het college allereerst op het als zeer prettig te hebben ervaren dat medewerkers van de gemeente het doorlopen proces mondeling konden toelichten. Daarbij hebben zij ook aan kunnen geven welke impact de discussies rond - en reacties van burgers op - de voorgenomen bouw van een moskee op hen hebben gehad. In aanvulling op dit gesprek merkt het college op dat, direct nadat de omgevingsvergunning is ingetrokken, contact is opgenomen met het bewonersinitiatief. Het bewonersinitiatief is op 6 juli 2012 hierover geïnformeerd door twee wethouders en de verantwoordelijk ambtenaren. Volgens het college is nooit toegezegd afspraken te maken over de toekomst.

Daarnaast schrijft het college over de gronduitgifte dat het nooit gericht is gaan zoeken naar een stuk grond. Er is antwoord gegeven op de vraag van de stichting Islamitisch Centrum Zoetermeer of de betreffende strook grond te koop was. Voor een objectieve keuze tussen meerdere belangstellenden is een vragenlijst opgesteld. Aan de hand daarvan is het ICZ naar voren gekomen als partij waarmee de gemeente in gesprek is getreden. Uit de notulen van de raadsvergadering van 7 november 2011 blijkt dat dit onderwerp ook al tijdens het debat aan de orde is gekomen. Het college heeft in juni 2010 een procesvoorstel behandeld, omdat drie partijen de ambitie hadden iets op de beoogde locatie te realiseren.

Over de mate van participatie schrijft het college dat bewust is gekozen voor de eerste tree van de participatieladder: informeren. Er was onvoldoende ruimte voor verregaande participatie, omdat de bouw al op basis van het bestemmingsplan mogelijk was. Om het proces te begeleiden, is een begeleidingscommissie ingesteld, onder leiding van een externe, gespecialiseerde voorzitter. Het bewonersinitiatief is meerdere malen en op verschillende momenten, overigens zonder resultaat, gevraagd hieraan deel te nemen.

HOE LUIDDEN DE NADERE REACTIES VAN HET BEWONERSINITIATIEF EN VAN HET COLLEGE?

In zijn reactie op het standpunt van het college spreekt het bewonersinitiatief er onder andere zijn verbazing over uit dat de gemeente de Nationale ombudsman kennis heeft laten maken met ambtenaren die nauwelijks betrokken zijn geweest bij de voorgenomen bouw. Ook worden deze niet door het bewonersinitiatief ter verantwoording geroepen. Door de constant wisselende contactpersonen en portefeuillehouders weet het bewonersinitiatief niet goed waar het aan toe is. Daarom spreekt het nogmaals de wens uit dat de Nationale ombudsman alle betrokken partijen hoort.

Vorenstaande reactie van het bewonersinitiatief is opgenomen in het verslag van bevindingen. Na hiervan kennis te hebben genomen heeft het college een nadere reactie opgesteld. Het college merkt op dat bij het gesprek met de ombudsman twee klachtbehandelaars waren afgevaardigd die ook bij de interne klachtbehandeling betrokken waren. Daarnaast was de uitgiftemedewerker van het project aanwezig. Deze was vanaf het begin van het project bij het dossier betrokken. De projectmedewerker was op de dag van het gesprek verhinderd. Daarnaast merkt het college op dat er in de loop van jaren twee projectleiders zijn geweest. En heeft het project twee projectwethouders gehad, ten gevolge van het aftreden van de eerste wethouder.

Hieronder wordt per onderwerp de reactie van het bewonersinitiatief weergegeven. Voor zover van toepassing gevolgd door die van het college.

Gemeente reageert op bezwaar, niet op klacht

In zijn reactie merkt het bewonersinitiatief op dat de gemeente Zoetermeer twee afzonderlijke procedures door elkaar lijkt te halen: het klachttraject en het bezwaartraject. Op 6 juli 2012 werd het bewonersinitiatief ingelicht over het verdere bezwaartraject. Dit ging dus niet over de klacht. Wel hebben de toenmalige projectwethouders, H. en D., toegezegd met het bewonersinitiatief in gesprek te gaan om het klachttraject te bespreken. Deze toezeggingen zijn zij echter nooit nagekomen.

De enige reactie of interactie die het bewonersinitiatief naar aanleiding van de klacht heeft ontvangen, is de brief van 16 mei 2012. Hierin reageert de gemeente op de bevindingen van de externe adviseur. In deze brief gaat het college niet in op een groot aantal klachten die de externe adviseur gegrond heeft verklaard. Bovendien kan er geen verontschuldiging vanaf. Voor het bewonersinitiatief heeft het er alle schijn van dat de verantwoordelijken van de gemeente Zoetermeer het merendeel van de gemaakte fouten simpelweg willen negeren. Deze handelwijze kan het bewonersinitiatief niet accepteren.

Het college stelt dat het niet twee trajecten door elkaar haalt. In de zomer van 2012 is gereageerd op het bezwaartraject. Toen was het klachttraject al afgerond. Bovendien is door de betrokken wethouders nooit toegezegd dat zij met het bewonersinitiatief in gesprek zouden gaan om het klachttraject na afronding nog te bespreken.

Ook stelt het college dat op alle klachtonderdelen die ter beoordeling stonden is gereageerd. Door het college zijn geen excuses gemaakt, omdat niet bewust fouten zijn gemaakt. Wel erkent het college dat zaken beter hadden gekund. Van onbehoorlijk bestuur is echter geen sprake.

Communicatie is niet verbeterd

Ook stelt het bewonersinitiatief dat er nog niets lijkt te zijn verbeterd in de communicatie en besluitvorming. Dit oogt als een structureel probleem bij de gemeente. Dit blijkt ook uit berichten in de media, waarvan een aantal aan de ombudsman zijn doorgestuurd

Het college merkt op geen kennis te hebben kunnen nemen van de doorgestuurde berichten. Het kan daar dan ook niet op reageren.

Omstandigheden gronduitgifte blijven schimmig

Over de gronduitgifte merkt het bewonersinitiatief op nog niet tevreden te zijn. Het benadrukt, in aanvulling op wat eerder is gezegd, dat het van verschillende wethouders, raadsleden en ambtenaren heeft gehoord dat actief zoeken naar een geschikte locatie voor een aanvraag 'schering en inslag' is bij de gemeente. Ook heeft de stichting ICZ meermaals aangegeven dat zij nooit deze grond heeft uitgekozen, maar dat de gemeente dit voor haar heeft gedaan. De stichting zou zelfs nooit om een nieuwbouwlocatie hebben gevraagd. Zij had ook genoeg genomen met een bestaand pand. Het bewonersinitiatief stelt dat het er alle schijn van heeft dat de gemeente een belang had om de grond destijds aan ICZ te vergeven. Het bewonersinitiatief suggereert dan ook dat het college niet objectief was bij de gronduitgifte, toen ook de Jehova's getuigen zich voor het stuk grond meldden. Volgens het bewonersinitiatief kan de Nationale ombudsman dit punt alleen goed onderzoeken, als hij het ICZ hierover bevrageet.

Ook schrijft het bewonersinitiatief dat de gemeente de schijn wekt dat de beoogde locatie voor de moskee een 'maatschappelijke bestemming' heeft. De locatie heeft echter de bestemming 'Gemengd 1'. Deze term vindt het bewonersinitiatief verhullend. Andere gemeenten kiezen voor een dergelijk project de benaming 'maatschappelijk' of nog duidelijker 'religieuze bestemming'.

Het college herkent zich niet in de stellingen van het bewonersinitiatief. Uit het dossier blijkt volgens het college voldoende dat de geschetste situatie bij verkoop niet aan de orde is geweest.

Tevens merkt het college op dat in het bestemmingsplan de gronden aangewezen als 'Gemengd 1' onder andere zijn bestemd voor maatschappelijke voorzieningen. In de toelichting op het bestemmingsplan wordt aangegeven wat hieronder wordt verstaan.

Belangenafweging en draagvlak

Over de afweging van de belangen, het draagvlak en het serieus nemen van het bewonersinitiatief merkt het bewonersinitiatief op dat de ombudsman deze punten nog niet genoeg heeft onderzocht en dat deze daardoor niet bevredigend zijn beoordeeld. Een uitspraak van de ombudsman en de daarbij behorende consequenties zijn zeer gewenst.

De gemeente stelt belangen bezoekers boven die van bewoners

Ook wenst het bewonersinitiatief nog enkele zaken te benadrukken of toe te voegen. Het draagvlak in een wijk is totaal iets anders dan bewoners betrekken bij een te bouwen voorziening die niet wordt gerealiseerd voor de bewoners, maar voor bezoekers. Deze wijk- en zelfs stad-overschrijdende publiekstrekker beïnvloedt de leefomgeving van de bewoners. Het bewonersinitiatief stelt dat de bestuurders van de gemeente Zoetermeer het belang van de bezoekers boven het belang van de bewoners hebben gesteld.

Communicatie creëert op zichzelf geen draagvlak

Toenmalig wethouder S. heeft gezegd dat communicatie draagvlak kan creëren. De extern adviseur heeft deze uitspraak veroordeeld. De keuze voor 'informer' lijkt het bewonersinitiatief in dit project dan ook niet gepast. In een gevoelige wijk en bij een stad-overschrijdend project, had een belangenafweging niet misstaan. Om dit goed te doen, had de gemeente tweezijdig moeten communiceren met de bewoners en niet kunnen volstaan met eenzijdig informeren. Dit is naar de mening van het bewonersinitiatief in strijd met jurisprudentie en gezond bestuurlijk beleid.

Over de drie hiervoor aangehaalde onderwerpen merkt het college op dat het een gemeentelijke taak is om ook voorzieningen die bij sommige inwoners minder populair zijn een plek te gunnen. De belangenafweging heeft plaatsgevonden bij de vaststelling van het ruimtelijk beleid. En bij de verlening van de omgevingsvergunning. Tegelijkertijd realiseert het college zich dat het vestigen van een bovenwijkse voorziening niet bij iedere inwoner op draagvlak kan rekenen.

Gemeente is niet open en transparant, maar verhullend

Het bewonersinitiatief verwijst naar de door het college gebezigde termen 'openheid' en 'transparantie'. Dit verdraagt het bewonersinitiatief slecht, omdat het juist klaagt over deze twee aspecten. Blijkbaar staat de mening van de gemeente haaks op de ervaringen van het bewonersinitiatief en straalt zij geen gevoel uit. Ondanks dat het college aangeeft dat de gemeente Zoetermeer een lerende organisatie is, wil het bewonersinitiatief de nadruk leggen op het verwarrende en verhullende taalgebruik. Zij stelt dat ondanks de vele toezeggingen de communicatie binnen de gemeente maar niet lijkt te verbeteren.

In reactie hierop stelt het college van mening te zijn dat de gemeente Zoetermeer als lerende organisatie wel degelijk continu werkt aan de verbetering van haar communicatie.

Begeleidingscommissie heeft geen toegevoegde waarde

Ook ziet het bewonersinitiatief zich genoodzaakt zijn standpunt rondom de begeleidingscommissie nogmaals te verduidelijken. Deze commissie is te laat en lang na de ontstane woede van de bewoners opgezet. Zij heeft daardoor nooit een fatsoenlijke kans van slagen gehad. Daarnaast zou het bewonersinitiatief vooraf duidelijk zijn gemaakt dat er in deze commissie niet gesproken mocht worden over vastgelegde primaire vraagstukken, zoals het zoeken naar een andere, wel passende locatie. Daarom heeft het bewonersinitiatief besloten dat deze commissie geen toegevoegde waarde heeft.

Het college merkt op dat de commissie is ingesteld ter begeleiding van het project vanaf het moment dat er onrust ontstond. En om het proces verder te begeleiden. Niet om tot een andere invulling van de locatie te komen. Overigens is het niet gebruikelijk om op voorhand aan projecten een commissie te koppelen.

WAT KOMT ER UIT HET ONDERZOEK VAN DE REKENKAMERCOMMISSIE?

Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman komt er een relevant rapport uit. Op 20 februari 2013 presenteert de Rekenkamercommissie van Zoetermeer namelijk het rapport 'Burgerparticipatie(beleid) in de gemeente Zoetermeer'. Dit rapport levert bouwstenen voor de nieuwe kadernota burgerparticipatie. De Rekenkamercommissie heeft acht participatietrajecten bekeken, waaronder die voor de realisatie van de moskee.

Burgerparticipatie is geen sinecure

De Rekenkamercommissie stelt dat participatie een ingewikkeld onderwerp is en blijft. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid, binnen de kaders die de raad vaststelt. De gemeenteraad staat daarmee op afstand, maar raadsleden worden er vaak wel rechtstreeks op aangesproken. Zij kunnen daardoor in een spagaat terecht komen, waarbij politiek opportunisme op de loer ligt. Bovendien bestaat de raad uit gekozen volksvertegenwoordigers die zonder last en ruggenspraak besluiten moeten nemen in het algemeen belang. Dat staat vaak op gespannen voet met het uitgangspunt dat politiek dicht bij burgers moet staan en 'dient uit te voeren wat de bevolking wil'. Beide punten vragen volgens de Rekenkamercommissie om een heldere rolverdeling en positionering van betrokken partijen. Als de uitgangspunten onduidelijk zijn, kan dat leiden tot onvrede en frustratie en kan het vertrouwen zelfs dalen.

De Rekenkamercommissie komt tot een aantal overwegingen en aanbevelingen. Daarin benadrukt zij onder andere het belang van het vooraf duidelijk beschrijven:

- het hoe en wat van de participatie;
- de raad betrekken en tussentijds informeren;
- meer verantwoordelijkheid bij de burger leggen;
- de mogelijkheden die participatie biedt, vergroten.

Visie commissie op commotie rondom moskee

Over het traject dat is gevolgd voor de realisatie van de moskee, schrijft de commissie onder meer dat bewust een keuze is gemaakt voor 'informeren'. Dit is gedaan omdat het bestemmingsplan ruimte bood voor maatschappelijke voorzieningen. De bouw van de moskee werd daarom als de uitwerking van een al genomen beslissing beschouwd. Het college zag zich in dit traject primair als het orgaan dat het bestemmingsplan uitvoert. Het voerde de gesprekken over de verkoop van de grond en de vergunningaanvraag en was betrokken bij de organisatie van de informatiebijeenkomst. Het feit dat kort hierna de portefeuillehouder ziek werd, heeft volgens de rekenkamercommissie de sturing belast.

Er zijn enkele leerpunten geformuleerd. De belangrijkste is dat op voorhand is onderschat dat er zoveel weerstand zou ontstaan. Ook ontbrak een duidelijk gemeentebreed standpunt, waardoor te veel ruimte ontstond voor discussie en vragen.

Het rapport en de aanbevelingen zijn besproken in de raadsvergadering van 25 maart 2013. De aanbevelingen zijn overgenomen als uitgangspunten voor de nog op te stellen kadernota burgerparticipatie.

WAT IS HET OORDEEL VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN?

Overheden moeten bij de uitvoering van hun taken op een behoorlijke manier omgaan met burgers en hun belangen. Dit betekent de burger serieus nemen en met respect behandelen. Natuurlijk is het ook belangrijk dat de burger zich constructief opstelt. De behoorlijkheidsnormen die de Nationale ombudsman heeft opgesteld, helpen overheden goed om te gaan met burgers en hun belangen.

De essentie van behoorlijk overheidsoptreden kan worden samengevat in de volgende vier kernwaarden:

- open en duidelijk;
- respectvol;
- betrokken en oplossingsgericht;
- eerlijk en betrouwbaar.

Aan welk behoorlijkheidsvereiste toetst de Nationale ombudsman?

De Nationale ombudsman toetst de klacht van het bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' aan de kernwaarde *respectvol*. Meer specifiek toetst hij aan het vereiste: bevorderen van actieve deelname door de burger. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid de burger zo veel mogelijk actief betreft bij haar handelen. Dit impliceert dat overheidsinstanties bij burgerparticipatie vooraf heldere keuzen maken en zorgen voor een constructieve houding en voor een actieve en adequate informatievoorziening.

Aandachtspunten bij burgerparticipatie

Burgerparticipatie omvat alle methoden om burgers bij gemeentelijk beleid te betrekken. Het gaat daarbij zowel om de inbreng van burgers op het moment dat er nog beleidsruimte is, als om de wettelijke inspraakprocedure. Burgerparticipatie kent veel verschijningsvormen, variërend van informatie aan burgers verstrekken, burgers raadplegen, advies vragen aan burgers, burgers die samen met de gemeente beslissen tot – de meest vergaande vorm – burgers die zelf beslissen. Ook de wettelijke inspraakprocedure is een vorm van burgerparticipatie.

Welke vorm een gemeente ook kiest, de Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat er altijd sprake is van zorgvuldige, en daarmee behoorlijke participatie.

Wat is behoorlijke participatie?

In een behoorlijk participatieproces zijn de volgende drie belangrijke elementen te onderscheiden:

1. Het is van belang dat een gemeente bij de voorbereiding goed nadenkt over de participatievorm die zij kiest. Dus: maak heldere keuzen vooraf.
2. De gemeente moet ook echt geïnteresseerd zijn in en waarde hechten aan de bijdrage van de burger. Dus: zorg voor een constructieve houding.
3. Een goede informatievoorziening tijdens het hele participatieproces is cruciaal voor het welslagen ervan. Dus: zorg voor actieve en adequate informatieverstrekking.

Beoordeling van de klacht

Het Bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' klaagt erover dat het college van burgemeester en wethouders omwonenden niet of onvoldoende serieus heeft genomen. Ook zou het college onvoldoende actie hebben ondernomen om de negatieve gevoelens die daardoor zijn ontstaan, weg te nemen.

Meerdere malen is uitgesproken dat het proces van burgerparticipatie bij de realisatie van de moskee niet goed is verlopen. Dit zeiden het college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad en de Rekenkamercommissie. Hiermee is echter nog niet gezegd dat de omwonenden niet serieus genomen zijn. Dit blijkt ook niet uit de informatie die de Nationale ombudsman heeft bestudeerd.

De Nationale ombudsman stelt vast dat zowel het college als de raad de uitgangspunten voor burgerparticipatie serieus heeft opgepakt. Er is een raadsdebat gewijd aan de gevolgde procedure en de bevindingen. Ook zijn de uitgangspunten van het rapport van de Rekenkamercommissie besproken en overgenomen. Uiteindelijk zal de raad een nieuwe kadernota Burgerparticipatie vaststellen.

Desondanks concludeert de Nationale ombudsman, gelet op het verloop van de procedure, dat het college van burgemeester en wethouders niet heeft gehandeld in overeenstemming met het vereiste bevorderen van actieve deelname door de burger. Toen bleek dat het oorspronkelijk ingenomen uitgangspunt over participatie, te weten informeren, tot zoveel onduidelijkheid en commotie leidde had het college er beter aan gedaan niet alleen een begeleidingscommissie in te stellen, maar terug te gaan naar het uitgangspunt van burgerparticipatie en – voordat het proces verder ingezet werd – eerst voor iedereen heldere en gemotiveerde keuzen te maken over de aard van de burgerparticipatie en daarbij tevens te zorgen voor een constructieve houding en voor een actieve en adequate informatievoorziening.

Naar het oordeel van de Nationale ombudsman heeft het daaraan geschort, zoals ook is vastgesteld door de door het gemeentebestuur ingeschakelde onafhankelijk adviseur. Dit heeft ertoe geleid dat bij de betrokken inwoners wantrouwen is ontstaan over de bedoelingen van het gemeentebestuur, welk wantrouwen niet meer kon worden weggenomen. Van het gemeentebestuur had verwacht mogen worden, dat het vanaf de aanvang volledige openheid en transparantie had betracht over zijn bedoelingen en over de marges waarbinnen participatie voor omwonenden mogelijk was.

In zoverre oordeelt de Nationale ombudsman dat de onderzochte gedraging niet behoorlijk is.

Tot slot nog over de klacht van het bewonersinitiatief dat het college van burgemeester en wethouders ontkent actief grond aan de islamitische vereniging te hebben aangeboden. Hierover concludeert de Nationale ombudsman dat niet aannemelijk is gemaakt dat het college dit ten onrechte ontkent.

In zoverre is de onderzochte gedraging behoorlijk.

Conclusie

De klacht over het college van burgemeester en wethouders is wat betreft het doorlopen participatietraject gegrond, wegens strijd met het vereiste bevorderen van actieve deelname door de burger.

De klacht is niet gegrond wat betreft het ontkennen van het college van burgemeester en wethouders dat actief grond is aangeboden aan de Islamitisch Culturele Vereniging.

Slotbeschouwing

Het Bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' heeft een lange strijd gevoerd tegen het College van B&W van de gemeente Zoetermeer rond de planning van een islamitisch cultureel centrum/moskee in de wijk Seghwaert. Deze strijd laat in de loop van de tijd escalatie zien, waarbij het vertrouwen van de inwoners afgekalfd is en het erop lijkt dat het College van B&W geen goed meer kan doen. Dat is jammer, vooral omdat dit afkalvend vertrouwen moeilijk herstelbaar is. Gebreken in de participatie in het begin van het proces werken op die manier langdurig door en het wordt steeds moeilijker om op een later moment nog op de 'reset' – knop te drukken en met een schone lei te beginnen.

De les die uit deze geschiedenis te trekken valt is dat in een situatie als deze vanaf het begin zorgvuldig met de participatie van inwoners omgegaan moet worden. Als blijkt dat er problemen rijzen, dan moet zo snel mogelijk een tussenstap gezet worden, waarbij primair het vertrouwen hersteld wordt. Dat kan eventueel door middel van een bemiddeling.

Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Achtergrond

1. Hieronder leest u de klacht van het bewonersinitiatief 'Seghwaert in Protest' van 27 maart 2012, gericht aan het college van burgemeester en wethouders.

"Ondergetekenden (...) dienen middels dit schrijven een klacht in tegen onbehoorlijk bestuur uwerzijds. Wij zijn van mening dat er in de gehele gang van zaken rond de te bouwen moskee aan de Roggeakker te Zoetermeer veel fouten zijn gemaakt en vele beloften niet zijn nagekomen.

Wij willen middels deze klacht bewerkstelligen dat betrokken bestuurder/ ambtenaren verantwoordelijkheid hierover afleggen en er gepaste maatregelen worden genomen.

(...)

2) GLOBALE OMSCHRIJVING KLACHTEN:

Onze klachten betreffen het ontbreken van de noodzakelijke zorgvuldigheid die een gemeentelijke overheid in acht dient te nemen ten opzichte van haar burgers bij zo'n cruciale wijziging in de ruimtelijke ordening. De sociale onrust en angst in de wijk is enorm en de bewoners voelen zich niet betrokken, niet gehoord en voorgelogen bij de totstandkoming van bestreden besluit. Door het ontbreken van deze noodzakelijke participatie in dit besluitvormingstraject voelen de bewoners zich overvallen, buitengesloten en in hun democratische rechten geschaad. Hier spelen wellicht ons niet bekende politieke motieven een rol vanwege de grote snelheid, miscommunicatie en ontbreken van openheid binnen een volslagen ondoorzichtige besluitvorming.

Niet in de laatste plaats voelen belanghebbenden zich door dit onzorgvuldige handelen op een onredelijke wijze in hun financiële belangen geraakt (waardevermindering huizen, verminderd woongenot, lokale veiligheid en sociale onrust). Wij verwijten de gemeente Zoetermeer nalatigheid ten opzichte van nagenoeg alle beginselen van behoorlijk bestuur, zoals vooringenomenheid, belangenverstrengeling, willekeur, onzorgvuldigheid, misbruik van macht en onduidelijke motivaties. Hierdoor zijn wij het vertrouwen in de gemeente helemaal kwijt.

(...)

4) FEITENRELAAS:

In (bijgevoegd; N.o.) internetartikel uit 2006 is te lezen dat het CDA Zoetermeer met de Marokkaanse moslimgemeenschap in gesprek is met elkaar. De Marokkaanse gemeenschap spreekt uit dat er behoefte is aan uitbreiding van hun activiteiten en dat er op de huidige locatie in Meerzicht ruimtegebrek is. Het CDA geeft aan dat de gemeente hier alle medewerking aan dient te verlenen. Ook wij onderschrijven de noodzaak voor de Marokkaanse gemeenschap voor uitbreiding. Echter men heeft al zo lang de tijd gehad om dit goed uit te denken en komt vervolgens met een zeer confronterende oplossing, waarbij de bewoners van Seghwaert het nakijken hebben, zoals later uit deze klacht zal blijken.

(...)

Behandeling bestemmingsplan Seghwaert 2006:

Op 6 juni 2007 is het ontwerp bestemmingsplan Seghwaert 2006 in de commissies Burger en Bestuur/Ruimte behandeld. Dit bestemmingsplan is de opvolger van

bestemmingplan Akkerdreef Noord 1989. In het bestemming plan Seghwaert 2006 wordt het begrip voor het stuk grond aan de Roggeakker (waar de moskee reeds beoogd is) op de plankaart veranderd van 'gemengde voorzieningen' in 'gemengd 1'. Tijdens de behandeling geeft de portefeuillehouder ruimtelijke ordening (...) aan dat er geen moskee gepland is in dit gebied. In de memo d.d. 4 november 2011 van het college aan de raad, geeft het college aan dat hiermee bedoeld is, dat er op dat moment geen aanvragen waren tot het realiseren van een moskee (...). Op het moment van schrijven van genoemde memo was er ook nog geen aanvraag tot het realiseren van een moskee. De aanvraag tot het verlenen van de omgevingsvergunning is pas op 2 december 2011 ingediend. De term "er waren op dat moment geen aanvragen" is ronduit misleidend. Dit heeft belanghebbenden op het verkeerde been gezet en in hun democratische rechten beperkt. Als de wijkbewoners destijds wisten dat hier een moskee midden in hun leefgebied zou komen dan zou zulks in het beginstadium tot protesten of minimaal een verzoek om inspraak/ participatie hebben geleid.

Ontkennen komst moskee Roggeakker:

Bij het opstellen van het bestemmingsplan (Seghwaert 2006) in 2008 werden plannen om een moskee te bouwen in Seghwaert meerdere malen ontkend. Drie bewoners van de wijk hadden daar vragen over gesteld (zienswijze ingediend).

Eerder uitgegeven grondovereenkomst:

Op 13 mei 2008 wordt een grondovereenkomst voor het perceel Roggeakker (zelfde perceel als reeds beoogd) uitgegeven aan de Stichting Al Ichlaas. Deze stichting is de voorloper van de huidige aanvrager (ICZ) en staat reeds nog op hetzelfde KVK nummer ingeschreven. Deze 'aanvraag/ overeenkomst' wordt later afgewezen, omdat de AIVD negatief adviseert.

Bestemmingsplan onder valse voorwendselen vastgesteld:

Bij uitspraak van 16 juni 2010, nummer 200906990/1/R1, heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het beroep van de Vereniging Buurthuis Lissenvaart en Nimfkruidvaart tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 23 juni 2009 tot gedeeltelijke goedkeuring van het op 8 december 2008 door de gemeenteraad gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan "Seghwaert 2006" ongegrond verklaard. De goedkeuring van het bestemmingsplan is daarmee onherroepelijk geworden.

Wij ervaren dat het bestemmingsplan onder valse voorwendselen is vastgesteld. Op een plankaart van Seghwaert is bijvoorbeeld te zien hoe er door de gemeente Zoetermeer fouten gemaakt zijn en dus met de verkeerde getallen (in dit geval verkeersbewegingen) gerekend wordt. Hierdoor worden de cijfers verkeerd geïnterpreteerd ten nadele van de bewoners van Seghwaert en dus rondom de Roggeakker. Ook dit heeft er alle schijn van dat het college met verkeerde cijfers werkt om dit te bewerkstelligen. (...)

Gemeente zegt een stuk grond toe tussen Palenstein en Oosterheem
Onderstaand krantenartikel uit 2009 suggereert dat de gemeente Zoetermeer al eerder de wens had om tussen Palenstein en Oosterheem, ruimte voor een moskee te vinden. De wijk Seghwaert is de enige wijk, die geografisch tussen Palenstein en Oosterheem ligt.

Krantenartikel:

"Gemeente zegt een stuk grond toe tussen Palenstein en Oosterheem
De moslingemeenschap in Oosterheem heeft op korte termijn dringend behoefte aan een eigen gebedsruimte. Secretaris Mohamed Silah van de Stichting Unitas maakte deze vurige wens van zijn leden afgelopen donderdag kenbaar tijdens een ontmoeting met het CDA, waarbij ook wethouder en lijsttrekker (...) aanwezig was.

De CDA-delegatie zegde toe snel met de wens voor een eigen moskee van de mede-Zoetermeeders aan de slag te gaan. In principe is in Oosterheem grond gereserveerd voor een gebedsruimte (tevens sociaal centrum). Realisering van een moskee op deze plek is een zaak van langere termijn. De ambitie blijft, Een tijdelijke oplossing voor een moskee is denkbaar in een leegstand bedrijfspand. De Stichting Unitas heeft al mogelijkheden onderzocht. Als voorbeeld dient de tijdelijke voorziening van Cama Paroussia aan de Wattstraat.

Wethouder (S.; N.o.) stelde dat de Stichting Unitas een belangrijke bijdrage levert aan de sociale cohesie in Oosterheem. "Het zou mooi zijn als een tijdelijke ruimte voor de moskee beschikbaar komt tussen Oosterheem en Palenstein, waarmee een grote groep Zoetermeeders is gediend." Tijdens de discussie bleek dat Zoetermeerse moslims bij gebrek aan een eigen gebedsruimte in hun wijk naar moskeeën in Den Haag en Gouda reizen."

Bron: streekblad 16 december 2009

5.) VOORINGENOMENHEID:

Er waren 3 belangstellenden voor deze kavel aan de Roggeakker. In de samenwerkingsovereenkomst tussen Stichting ICZ en Stichting Unitas d.d. 17 mei 2010 staat vermeld dat het de wens is van het College dat de belangstellenden gaan samenwerken. In de brief aan de Jehova's getuigen d.d. 19-08-2010 wordt dit bevestigd. Vooraf kon worden aangenomen dat de Jehova's getuigen vanwege hun geloofsovertuiging niet bereid zouden zijn om samen te werken met ICZ en/of Unitas. ICZ en Unitas, 2 stichtingen met gelijke geloofsovertuiging waren dit wel. In de samenwerkingsovereenkomst tussen stichting ICZ en stichting Unitas d.d. 17-5-2010 staat vermeld dat het de wens is van het college dat beide stichting gaan samenwerken zodat zij de grond kunnen bemachtigen ten nadele van de andere gegadigde, de Jehova's getuigen. In de brief aan de Jehova's getuigen d.d. 19-08-2010 wordt het beweerde bevestigd. De hele template van de 15 vragen, die als doel had om een goede belangenafweging te kunnen maken tussen de gegadigden is hierom heen gebouwd. Dit getuigt van vooringenomenheid. Een van de redenen dat het B&W kiest voor ICZ en Unitas is omdat zij twee stichtingen zijn die willen fuseren en dus samenwerken en

daardoor voldoen aan de eisen van het bestemmingsplan. Unitas lijkt zelfs speciaal voor deze functie te zijn opgericht.

(...)

De stichting ICZ stelt dat zij de grond van de gemeente aangewezen heeft gekregen, terwijl de gemeente doet voorkomen alsof ICZ en Unitas zich bij hen gemeld heeft voorde grond.

De heer (C.; N.o.), een bestuurlid van het CDA en verweven met de stichtingen ICZ en Unitas heeft zich tijdens voornoemde raadsvergadering tegen twee SIP-leden uitgelaten dat de gemeente zelf het idee over de grond aan de Roggeakker heeft aangedragen. Hetzelfde heeft hij gezegd tegen een ander SIP-lid op de eerste bewonersavond. Het werd wederom bevestigd tijdens het gesprek dat SIP had met een aantal bestuursleden van ICZ. Hier gaf men aan dat de gemeente hen het stuk grond had aangedragen en dat er verder geen andere grond beschikbaar was voor hen. De gemeente stelt in al haar communicatie dat zij voor niemand grond zal zoeken, ook niet voor ICZ en iedereen op gelijke wijze zal behandelen. Wethouder (.; N.o.) beweert nu echter dat ICZ met het idee over dit stuk grond is gekomen.

Deze tegenstrijdigheid in beleid en uitvoering heeft echter bij de bewoners het vertrouwen in de politiek weggenomen. Het suggereert vooringenomenheid, geen transparante werkwijze en leugenachtige communicatie. Niet uitgesloten kan worden, dat de vooringenomenheid van de gemeente Zoetermeer om op deze locatie een moskee willen bouwen en het stuk grond om die reden aan ICZ te geven, vergaande nadelige gevolgen kent voor ons en dit tot uiting komt in de besluitvorming in het gehele proces.

6.) BELANGENVERSTRENGELING:

Het CDA voert al geruime tijd overleg met de Marokkaanse gemeenschap in Zoetermeer getuige (hiervoor genoemde; N.o.) internet- en krantenartikel. Het gesprek in 2006 vond plaats tussen een bestuursdelegatie van het CDA en de toenmalige voorzitter van de stichting Al Huda (moskee Meerzicht), (...). In 2008 is (C.; N.o.) in het afdelingsbestuur van het CDA opgenomen en is namens hen actief voor integratie van Nederlanders en Marokkanen.

De heer (C.; N.o.) wordt door meerdere politici binnen de gemeente Zoetermeer, aan de leden van SIP, voorgesteld als initiatiefnemers van het project. Men verwees SIP naar hem om in gesprek te gaan over de gang van zaken rond de te bouwen moskee aan de Roggeakker.

Volgens de gegevens uit de Kamer van Koophandel, was de heer (C.; N.o.) in het tijdspad naar dit project toe bestuurslid van de stichtingen Al Ichlaas, ICZ, Unitas en Al Huda. Hij was tijdens de grondreservering bestuurslid van het CDA, alsmede voorzitter van de Stichting Unitas en penningmeester van ICZ. recentelijk heeft hij afstand gedaan van zijn bestuursfuncties binnen ICZ en Unitas en wordt hij in mailverkeer met de stichting ICZ omschreven als 'een van de vele vrijwilligers'.

Wij kunnen hier belangenverstrengeling niet uitsluiten. De vraag is nu in hoeverre de besluitvorming van projectwethouder (S.; N.o.) (lees college) ook daadwerkelijk onafhankelijk is. Gaat het hier om het belang van de gemeenschap of het belang van enkelingen die in dezelfde politieke partij (CDA) vertegenwoordigd zijn? Het is vanzelfsprekend dat Wethouder (S.; N.o.) van het CDA wordt beïnvloed door de bestuursleden

van het CDA omdat deze tijdens de laatste verkiezingen, naar aanleiding van het aantal stemmen wat deze partij heeft gekregen, is voorgedragen door deze bestuursleden.

7.) ONTBREKEN PARTICIPATIE, INSPRAAK EN MATIGE COMMUNICATIE: WOP BIJEENKOMST

Tijdens een bijeenkomst (5 september 2011) tussen de gemeente en buurtbewoners, waarin het Wijk ontwikkelplan (WOP) Seghwaert werd besproken, merkte een bewoner per toeval de mogelijke komst van de moskee op. Op 6 oktober 2011 vond de tweede WOP bijeenkomst plaats. In de uitnodiging voor deze tweede avond werd nadrukkelijk vermeld dat er niet over de komst van de moskee mocht worden gesproken. Dit tot grote ontzetting van de deelnemers (waarvan vele deze klacht hebben ondertekend).

In het wijkontwikkelingsplan stelt de gemeente dat bewoners een actieve partner zijn in de ontwikkeling van de wijk, bewoners denken mee en hebben zeggenschap. Hiervan is nu geen sprake, 'mensen maken de wijk' stond er in de folder die de bewoners van Seghwaert in november 2011 in de bus kregen. Vele bewoners die reeds in het Wijk Ontwikkel Plan waren betrokken, waren met stomheid geslagen. Waarom wel meepraten over speeltuintjes en niet over de zo onrustbarende komst van een moskee? Waarom mag er niet over de moskee gesproken worden? Hoe kan men pretenderen "mensen maken de wijk", om ons vervolgens bij zo'n belangrijke ruimtelijke ontwikkeling het zwijgen op te leggen.

Bewonersavonden d.d. 13 en 19 oktober 2011

Op 4 oktober 2011 werd een kleine groep bewoners van Seghwaert middels een ongeadresseerde brief uitgenodigd om op de hoogte te worden gebracht van de plannen van de te bouwen moskee aan de Roggeakker. Bedenklijk dat de helft van de inwoners van Seghwaert geen uitnodiging heeft gehad. Slechts een kleine, selecte groep kreeg een ongeadresseerde brief in de bus met "kom kennis maken met uw nieuwe bureu" op een bewonersbijeenkomst op 13 oktober 2011.

In de uitnodigingsbrief stond letterlijk: "Kom kennis maken met uw nieuwe bureu". Deze tekst schoot de buurtbewoners flink in het verkeerde keelgat. Het suggereert dat het besluit al is genomen en dat ICZ hun nieuwe bureu worden. Echter er is op dat moment nog geen collegebesluit genomen. Dit getuigt wat ons betreft van vooringenomenheid van de gemeente Zoetermeer. Tijdens de raadsvergadering d.d. 7 november 2011 (zoetermeer.nl) spreekt de projectwethouder (S.; N.o.) van een ongelukkige keuze. Hij vertelt dat er een communicatiestrategie was en dat deze geëvalueerd zal worden. Het is ons duidelijk, dat als dit de strategie was, men er niet op uit was om omwonenden mee te laten praten en men ons alleen een voldongen feit wilde presenteren.

Door de grote belangstelling en opkomst voor de bewonersavond van 13 oktober 2011 belooft wethouder (S.; N.o.) een uitnodiging te versturen voor een tweede bewonersavond (op 19 oktober 2011). Deze uitnodiging is echter nooit verstuurd, waardoor er minder bewoners in de gelegenheid zijn gesteld alsnog naar een bewonersbijeenkomst te komen. Hierdoor wordt men in hun rechten beperkt. Er zullen hierdoor minder zienswijzen of bezwaren worden ingediend en zal het lijken of er minder weerstand is.

ICZ is echter op verzoek van de gemeente toch niet aanwezig op de bewonersavonden van 13 oktober 2011 en 19 oktober 2011, ICZ zegt hierover dat men graag wilde maar om veiligheidsredenen niet mocht. Wethouder (S.;N.o.) ontkent dit en zegt hierover dat ICZ niet meer wilde en dat men (de gemeente) hiervan baalde. De gemeente acht het dus niet van belang ICZ en de bewoners snel kennis met elkaar te laten maken.

Tijdens de bovengenoemde bewonersavonden, werd de bewoners bevestigd dat het een panklaar plan was, dat zelfs al door de welstandcommissie was getoetst. Nadat er een petitie met ruim 1200 handtekeningen (inmiddels 2200) aan de wethouder werd overhandigd, gaf hij aan dat, als aan alle procedures werd voldaan, er een moskee zal worden gebouwd op de Roggeakker. Het maakte volgens hem niet uit hoeveel bezwaren er zouden worden ingediend.

Op de bewonersavond van 13 oktober 2011 geeft wethouder (S.; N.o.) toe dat de bewoners aanspraak kunnen maken op de planschaderegeling. Echter, tijdens de bewonersavond van 19 oktober 2011 spreekt hij dit tegen. Later blijkt in de overeenkomst tussen ICZ en de gemeente Zoetermeer dat ICZ verantwoordelijk wordt gehouden voor de planschade.

Wel planschade? geen planschade? Planschade verhalen op ICZ? De bewoners voelen zich in dit zeer belangrijke geval, foutief geïnformeerd, voorgelogen en aan hun lot overgelaten. Op de website van de gemeente Zoetermeer staat een link waar de buurtbewoners informatie kunnen krijgen over planschade. Dit onderwerp is zeer omstreven omdat hier veel verschillende uitingen over zijn geweest, waardoor men door de bomen het bos niet meer ziet. Helaas leidt de link slechts naar een algemene startpagina van de digitale balie van de gemeente. Ook met de zoekfunctie is geen informatie te vinden als het woord 'planschade' wordt ingetikt. (...)

Wethouder (S.; N.o) informeert de bewoners niet correct dan wel foutief. Wellicht komt dit door het feit dat hij geen portefeuille- maar projectwethouder is. Er waren tijdens de bewonersavonden geen overige collegeleden (inclusief wijkwethouder) en raadsleden aanwezig die hem konden bijstaan met de vele vragen waar hij geen antwoord op wist. Ook op de bewonersavond van 19 oktober 2011 was dit het geval en was er dus geen lering getrokken uit de eerste bijeenkomst.

Opvallend feit is dat wethouder (S.; N.o.) tijdens de vorige collegeperiode is opgestapt vanwege het niet correct handelen in de zaak Steringenics. (Hier was miscommunicatie en het niet geven van informatie doorslaggevend).

Na de bewonersavonden op 27 oktober 2011 stond deze casus niet op de agenda van de welstandcommissie, terwijl het plan hier wel besproken is.

De welstandscommissie gaf in een oogopslag de goedkeuring voor de bouwplannen van deze moskee. Dit terwijl er op de bouwtekeningen geen luchtpijpen zijn vermeld. Voor de bestaande omliggende bebouwing is dit punt van groot belang omdat de ruimte tussen de bestaande bouw en in deze bouwplannen slechts de brandgangnorm is aangehouden als afstand tussen de gebouwen. Omdat het college deze foutieve beoordeling meeneemt in de besluitvorming zijn ze onvolledig geïnformeerd en hadden ze op basis van deze gegevens nooit verdere besluiten mogen nemen.

Verwarring, misleidende en beledigende communicatie Gemeente Zoetermeer.

De gemeente zaait verwarring over de locatie, de laatste jaren wordt er door de gemeente wisselend gesproken over de Spruitkoolakker of Roggeakker.

De gemeente zaait ook verwarring door het gebouw dat op de Roggeakker gerealiseerd dient te worden verschillend te benoemen. Men praat over een moskee, multicultureel centrum, of Islamitisch multifunctioneel centrum. Daarnaast heeft de gemeente het continu over de behoefte aan een tweede moskee. Echter, er is een moskee in Meerzicht en een Islamitisch gebedshuis in het Dorp. Dit zijn er dus al twee. Het betreft hier een derde moskee, (...)

Tijdens de twee bewonersavonden met een projectwethouder (zonder steun van zijn collega's en stichting ICZ) kregen de bewoners niet de gelegenheid om te reageren op de ontwijkende 'antwoorden' van de wethouder. De bewoners liepen moedeloos en gefrustreerd naar buiten, maar hebben zich verder correct gedragen.

Het CDA brengt echter via een persbericht het volgende naar buiten:

"Helaas maken populistische bewegingen misbruik van de situatie door mensen volslagen onterechte angst aan te praten en bestaande vooroordelen, die gemakkelijk ontzenuwd kunnen worden, aan te wakkeren".

Hierdoor worden de bezorgde wijkbewoners ten onrechte in een kwaad daglicht gezet en wordt hierdoor sfeer gecreëerd."

Wat bezielt het CDA om oprecht bezorgde bewoners in zo'n negatief daglicht te stellen en de berichtgeving zo te manipuleren?

Vraagt het college zich niet af hoe e.e.a. voorkomen had kunnen worden, in plaats van deze schertsvertoning? De onrust werd namelijk veroorzaakt door gebrek aan informatie en het niet hebben kunnen reageren op de antwoorden van de wethouder. Het CDA spreekt verder van "Een grote mate van intolerantie van bewoners." Hiervan was zeker geen sprake.

Volgens de inleiding waarin de gemeente zichzelf de vraag stelt of ze eerder naar buiten hadden moeten treden, wordt doodleuk vermeld dat de eerste schetsen reeds medio maart 2011 gereed waren. Wethouder (S.; N.o.) zegt tijdens de bewonersavond d.d. 13 oktober 2011 dat hij nu pas naar buiten is getreden omdat nu de tekeningen gereed zijn. In de memo van het college aan de gemeenteraad d.d. 4-11-2012 staat echter dat er al tekeningen lagen en de gemeente zichzelf verwijt dat zij niet eerder had kunnen communiceren, doordat controle op de financiële situatie van ICZ nog ontbrak.

Beledigend en minachtend was de opmerking dat een eerdere communicatie toch tot dezelfde weerstand had geleid. Met andere woorden, "Met de bewoners valt toch niet te praten." Dit is een belediging van onze intelligentie.

De gemeente zaait verwarring over de locatie, de laatste jaren wordt er door de gemeente wisselend gesproken over de Spruitkoolakker of roggeakker.

De gemeente zaait verwarring door het gebouwde dat op de roggeakker gerealiseerd dient te worden verschillend te benoemen. Men praat over een moskee, multicultureel centrum, of islamitisch multifunctioneel centrum.

De gemeente heeft het continu over de behoefte aan een tweede moskee. Echter is er een moskee in Meerzicht en een islamitisch gebedshuis in het Dorp, Dit zijn er dus al twee.

8.) NIET NAGEKOMEN BELOFTEN:

Hieronder staan de beloftes die niet zijn nagekomen in het hele traject sinds wij als bewoners voor het eerst geïnformeerd zijn over komst van de moskee op de Roggeakker. Al deze beloftes lijken te worden gedaan om ons als bewoners gerust te stellen maar worden niet nagekomen omdat de wet en de regelgeving, waar het college zich aan moet houden, het nakomen van deze beloften niet toelaten, of dat men onzorgvuldig is in het nakomen ervan.

Wethouder (S.; N.o.) heeft de meeste beloften gedaan die niet zijn nagekomen. Wethouder (S.; N.o.) is geen wijkwethouder van Seghwaert en de belangrijkste zaken van dit project zitten in de portefeuilles van zijn collega wethouders die hem hadden moeten informeren of laten rectificeren. Deze niet nagekomen beloften van het hele college zijn in onze ogen misleidend en zorgt voor verwarring en extra emotionele onrust in de wijk.

a) Wethouder (S.; N.o.) zegt de bewoners op 13 oktober 2011 toe, dat er door de gemeente een financiële check wordt uitgevoerd voordat de omgevingsvergunning aan ICZ zou worden afgegeven. Deze belofte werd gedaan om de onrust van evt. discussabele financiële herkomst uit te sluiten en dat er niet langdurig een bouwput op de roggeakker zou komen als de financiële situatie niet toelatend zou blijken. Deze belofte wordt niet uitgevoerd door de gemeente Zoetermeer vervolgens zien we direct na de aankoop van de grond dat ICZ op een paar duizend euro niets meer te investeren heeft en een haar achterban op internet verzoekt om geld te storten om de bouw te kunnen realiseren. De gemeente heeft deze belofte doorgeschoven naar de notaris. Deze is echter belanghebbende, hij verdient immers geld aan de transactie en heeft er dus belang bij dat deze transactie voltrokken wordt.

b) Wethouder (S.; N.o.) verzekerde de bewoners tevens op de eerste bewonersavond, d.d. 13 oktober 2011, dat de stichting ICZ eerst een verleende omgevingsvergunning tot hun beschikking moet hebben voordat er overgegaan wordt tot de verkoop van de grond. Dit is terug te zien op het videoverslag bij zowel minuten 50/51 als 118/119. Wethouder (S.; N.o.) heeft dit zelfs genoemd als ontbindende voorwaarde in de optieovereenkomst. Nu ICZ de grond heeft gekocht voordat de omgevingsvergunning is verleend zou deze ontbindende voorwaarde moeten worden aangesproken. Wij zouden graag zien dat die optie dan ook ontbonden wordt. Wij zien dit optreden als volstrekt onbetrouwbaar en misleidend, waardoor we als bewoners nu het nakijken hebben.

c) In het gesprek dat Sip heeft gevoerd d.d. 27 oktober 2011 met wethouder (S.;N.o.), zegt deze laatste een uitnodiging voor een spoedige vervolgspraak toe in november 2011. Dit is niet gebeurt. Ook dit is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel.

d) Wethouder (S.; N.o.) belooft SIP in het gesprek dat we onderling hebben gehad, ons op de hoogte te houden over de verdere besluitvorming. We moeten helaas melden dat dit niet of nauwelijks is gebeurd. De meeste besluitvormingen hebben wij uit de krant moeten vernemen. In het gespreksverslag wordt dit onderwerp bijzonder summier omschreven. Onder andere hierom is SIP niet akkoord gegaan met de inhoud van dit gespreksverslag.

e) Wethouder (S.; N.o.) zegt toe alle direct omwonenden een brief te zullen sturen met de aanvraag van de omgevingsvergunning en de bezwaar procedure. Deze brieven zijn

echter nooit verstuurd. Helaas moesten we wederom onthutst uit de media (Postiljon) vernemen dat de vergunning 1 week ervoor al was afgegeven.

f) Wethouder (S.; N.o.) legt de bewoners tijdens de bewonersavond d.d. 13 oktober 2011 uit dat de bezwaarprocedure van 6 weken ingaat vanaf de datum van publicatie van de vergunning in de postiljon. Wij weten nu dat deze ingaat vanaf de datum van afgifte. Deze verkeerde informatie is nadelig voor de belanghebbenden. Zij hebben 1 week minder de tijd om een bezwaarschrift in te dienen.

g) De gemeente beweert verscheidene keren dat ICZ alle kosten van de verandering aan de openbare ruimte voor zich moet nemen. Op andere momenten beweert de gemeente dat het om een bijdrage gaat. Dit heeft veel onduidelijkheid gecreëerd omdat een bijdrage of de totale kosten nogal een groot verschil zijn. Dit verschil gaat nu in deze situatie ten koste van de Zoetermeerse belastingbetaler en deze niet nagekomen belofte geeft een extra negatieve emotionele lading.

h) Uit de informatie van de Jehova's getuigen en de heer (K.; N.o.) van dansschool 'Fons en Willy dansen', blijkt dat zij beiden betaald hebben voor een 30-tal parkeerplaatsen, terwijl er maar 58 parkeerplaatsen ter plaatse zijn. ICZ hoeft alleen te betalen voor de 6 parkeerplaatsen die extra toegevoegd worden. ICZ hoeft niet bij te dragen voor het onderhoud van het reeds bestaande parkeerplaatsen. Dit terwijl er volgens de - in onze ogen subjectieve- parkeernota, wel van alle parkeerplaatsen gebruik gemaakt mag worden door ICZ. De Wethouders (H. en S.; N.o.) hebben toegezegd dat de gemeente de regel van gelijke monniken gelijke kappen hanteert maar dat is in dit geval niet gebeurd. Van deze toezegging is echter niets terug te vinden in de verleende vergunning.

i) Op 6 februari 2012 heeft SIP ingesproken tijdens de raadscommissie Samenleving. Het voorgedragen stuk is zowel schriftelijk als digitaal aan de griffie overhandigd met het verzoek dit aan de commissieleden te verspreiden, dit is echter niet gebeurd. Sterker nog, het stuk is kwijtgeraakt en bij navraag bij SIP, weken later opnieuw opgevraagd door de griffie.

9.) DRAAGVLAK:

De gemeente Zoetermeer heeft nooit de belangen van de (talrijke) buurtbewoners in acht genomen, waarbij relevant is dat er in de wijk minimaal draagvlak bestaat. Het draagvlak is ook nooit getoetst door de gemeente Zoetermeer zelf. Waarom wegen de wensen van de bezoekers van de moskee zwaarder dan de risico's die de bewoners de wijk Seghwaert lopen in deze kwestie? Het gaat hier om honderden huishoudens. Onze wijk is tenslotte de dichtstbevolkte wijk van Zoetermeer.

De moskee wordt niet gebouwd voor de wijk Seghwaert, maar voor moslims die voornamelijk van elders komen. Volgens de bevolkingsregisters is minder dan 2% van de bewoners van de wijk Seghwaert moslim, waarvan maar een gedeelte interesse heeft om bezoeker te worden van deze moskee. Ook dit wijst erop dat dit een wijkoverschrijdende functie heeft ten nadele van de bewoners rondom de roggeakker. Dit maakt de locatie ongelukkig.

a.) Het draagvlak in de wijk Seghwaert is nooit getoetst. Waarom wordt er niet gekeken naar het draagvlak in de woonwijk voorgebouw, dat dusdanig gevoelig is en een wijkoverstijgende functie kent? Hier is immers jurisprudentie over.

b.) Voor een dergelijke maatschappelijke ontwikkeling zou er per definitie een bestemmingsplanprocedure moeten worden gevoerd. Een procedure waarbij de gemeenteraad een beslissing moet nemen en alle ruimtelijke belangen en maatschappelijke zorgen zorgvuldig moeten afwegen. Dit is niet het geval geweest.

Tijdens de bewonersavonden bleek het een voldongen feit, terwijl de raad kort daarvoor pas was ingelicht. Nu wordt er via een relatief eenvoudige procedure een moskee doorheen geloodst, zonder dat hier, bij het opnieuw vaststellen van het bestemmingsplan in de gemeenteraad, over is gesproken. Het wordt zelfs in deze periode door wethouder (E.; N.o.) ontkend dat er plannen voor een moskee zijn.

Mede daardoor is dit voor de bewoners ook nooit duidelijk geweest, waardoor men voor een voldongen feit is geplaatst. Zodra de raad meer zeggenschap in het project had gekregen, was de kans groter geweest, dat men naar draagvlak had gekeken.

c.) Fractievoorzitter (...) (LHN) geeft aan dat zijn wethouder van niets weet. Toch geeft (S.; N.o.) aan het in het college te hebben besproken. De raad (...) is net even voor de bewoners in kennis gesteld. Het getuigt van onbehoorlijk bestuur dat wethouder (S.; N.o.) die als bestuurder een wettelijke informatieplicht heeft, zeker bij deze zeer gevoelige onderwerpen als in het onderhavige, is met zijn dubieuze handelwijze in diskrediet geraakt. De grond was nota bene al in optie tot aankoop gegeven aan de Stichtingen zonder dat de raad van te voren hierover hun raad konden geven.

d. Waarom heeft men in dit kader niet de voorhangprocedure, artikel 169.4 uit de gemeentewet toegepast?

Het is begrijpelijk dat het gemeentebestuur moet ingaan op de wensen van een moskee-vereniging, maar men had moeten zoeken naar een geschikte locatie waar maatschappelijk draagvlak bestaat. Ook, gezien de maatschappelijke druk die een moskee met zich meebrengt, zou deze ontwikkeling in een nieuwe woonwijk kunnen worden meegenomen. Op deze manier kunnen de toekomstige bewoners kiezen voor het wonen naast een moskee, waardoor we minder confrontaties in onze samenleving krijgen en sneller elkaar als burgers kunnen accepteren. Nu lijken de bewoners te zijn misleid. Niemand heeft dit, door het handelen van het college, kunnen zien aankomen en toen het naar buiten is gebracht was er geen mogelijkheid op inspraak waardoor de emoties oplaaien.

Wij zien dat deze keuzes van het college de samenleving verstoord en er onnodig voor zorgt dat twee burgergroepen tegenover elkaar komen te staan. Emotioneel en nu ook op juridisch gebied.

10.) ONBEHOORLIJK BESTUUR MET BETREKKING TOT DE VERLEENDE OMGEVINGSVERGUNNING EN DE BESLUITVORMING VOORAFGAAND:

Vormfout

In de nota van d.d. 4 november 2011 (zoetermeer.nl) staat dat er 1 november 2011 een besluit is genomen door het college hier heeft ICZ reeds op 31 oktober een brief over heeft ontvangen. Dit is niet mogelijk.

College niet rechtstreeks de optieovereenkomst aangegaan.

Het is opvallend dat het college niet zelf rechtstreeks de optieovereenkomst is aangegaan, maar via het mandaat. Is dat hoofd Grondbedrijf geweest of een afdelingshoofd

of zelfs mogelijk een teammanager? Het is vreemd dat bij een gevoelig onderwerp als deze het college niet zelfstandig beslist.

Verlengingsbesluit in strijd met de wet en a.b.b.b genomen.

De beslistermijn is verdaagd vanwege het privaatrechtelijke belastingvoordeel van aanvrager, terwijl de vergunning reeds volledig getoetst was en klaar was om verleend te worden. Er was juridisch gezien geen belemmering om de vergunning te verlenen. Het verdagen is onrechtmatig, omdat dit instrument bestemd is voor die gevallen dat het voorbereiden van de vergunning meer tijd in beslag neemt dan de wettelijke termijn en niet om andere redenen. Wat het college heeft gedaan met het verlengen van de beslistermijn is daarom in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, met name het beginsel van *detournement de pouvoir* (misbruik van bevoegdheid). Het college heeft zijn wettelijke bevoegdheden voor het toetsen van aanvragen op een andere manier aangewend dan waartoe deze beoogd is, namelijk het realiseren van een belastingvoordeel van aanvrager.

Bomen kunnen kappen zonder vergunning

Door het verkopen van de gronden aan ICZ kan, zonder omgevingsvergunning voor het kappen, de groenstructuur door ICZ worden aangepast. Als de gemeente dit had gedaan moest er een vergunning worden aangevraagd om deze bomen te kappen. Door deze vergunning hadden wij van het recht gebruik kunnen maken om hier iets van te vinden.

Het college had minimaal voorwaarden in de grondverkoop op moeten nemen voor het herstellen van deze groenstructuur. Dit is onbehoorlijk en nalatig.

Onbehoorlijke controle financiën ICZ door gemeente?

Wethouder (S.; N.o.) zegt tijdens de bewonersbijeenkomst d.d. 13 oktober 2011 (119e minuut) toe dat de grond van het perceel aan de Roggeakker niet eerder wordt verkocht voordat er een omgevingsvergunning verleend is en de financiële controle is afgerond. De gemeente geeft in de memo van d.d. 4 november 2011 betreffende de moskee aan dat ICZ over voldoende financiële middelen moet beschikken om de bouw te realiseren alvorens de grond aan ICZ te verkopen. We weten dat de grond verkocht is, dus ICZ heeft bovenstaande kennelijk aangetoond.

Dit gebeurt niet en wordt later doorgeschoven naar de notaris. Deze is echter belanghebbende en verdient geld aan de transactie. De gemeente controleert dus niet zelf de financiën, maar gebruikt wetgeving die is ontwikkeld voor notarissen om zichzelf in te dekken. Dit is in onbehoorlijk en nalatig. Op 5 maart 2012 plaatste ICZ een oproep om geld in te zamelen voor de beoogde moskee aan de Roggeakker. Hierin stelt ICZ dat men na het betalen van de grond geen geld meer heeft en nog 800.000 euro nodig heeft voor de realisatie van het gebouw. Men is zelfs bereid om leningen af te sluiten met geldschietters. Er is dus een aanzienlijk risico dat bedoelde bouw nooit afgemaakt gaat worden.

Ten onrechte geen Bibob-toets

Het gemeentebestuur heeft ten onrechte geen BIBOB-toets uitgevoerd. Dat klemmt te meer nu er kennelijk wel diverse AIVD-onderzoeken zijn geweest waarvan de resultaten geheim zijn. Niet gebleken is dat voor de overdracht en levering van de grond of door wijzigingen in het bestuur van de aanvrager een nieuwe check heeft plaatsgevonden (op 13 april 2009 beoordeeld als "redelijk extreem"). Ook dit heeft er alle schijn van dat de gemeente Zoetermeer ervoor heeft gekozen, zo'n gevoelige gebouw te stimuleren en niet voldoende rekening heeft gehouden met de rechten en bezwaren van alle benadeelde bewoners. Dit lijkt ons een vorm van onbehoorlijk bestuur omdat er beslissingen genomen worden ten voordele van ICZ en Unitas zonder rekening te houden met alle nadelige gevolgen voor de burgers. Het college riskeert de woonveiligheid van vele buurtbewoners. We zijn bang dat we Seghwaert met een half afgebouwde moskee komen te zitten en hebben geen vertrouwen gekregen in de gezonde financiële situatie van ICZ en de toetsing die daaraan vooraf is gegaan.

Wij missen een bezwaargrond over het niet verrichten van de Bibob-toets. Dat lijkt ons wel relevant, want de vereniging is eerder als 'redelijk extreem' beschreven.

Gemeente accepteert een garantieverklaring die niet van deze tijd is.

De aannemer geeft een garantieverklaring die niet van deze tijd is. In de memo van d.d. 31 januari 2012 (zoetermeer.nl) betreffende de moskee stelt de gemeente dat ICZ een aantal garantieverklaringen heeft afgegeven, waarvan de belangrijkste:

"de aannemer verklaart dat hij de moskee zal afbouwen ongeacht of ICZ aan haar betalingsverplichtingen zal voldoen."

De garantstelling van de aannemer bestaat uit arbeid en materiaal(mensen en stenen). Het lijkt wel of we teruggaan naar het stenen tijdperk met een ruilhandel van kraaltjes. We eisen een garantstelling met geld (bankgarantie). Mensen kunnen ziek worden en kunnen dood gaan en stenen kunnen in beslag worden genomen, verdwijnen of kwijtraken.

Belangenafweging binnenplanse vrijstelling

De binnenplanse vrijstelling impliceert een belangenafweging en beleidsruimte. De bezwaren van de buurtbewoners zijn onvoldoende meegewogen. De moskee vervult geen wijkfunctie maar heeft aantrekkende werking op moslims uit de regio. Dat gaat ten koste van de leefbaarheid van de wijk. Gemeente heeft belang van bewoners te licht gepasseerd en had naar andere oplossing moeten zoeken. Deze losgelaten eis van het bestemmingsplan, dat er op een van de verdiepingen moet worden gewoond, heeft het extra nadelige gevolg dat er minder toezicht aanwezig is op de tijden dat er geen activiteiten in de moskee zijn. Dit heeft in deze situatie extra gevolgen, omdat juist extra toezicht in de omgeving van een moskee op dit moment in de maatschappij zeer gewenst is. Deze eis is door de gemeente snel losgelaten en niet verder toegelicht. Het is bestuursrechtelijk onbehoorlijk om een gevoelig bouwplan als de bouw van een moskee er op deze manier doorheen te loodsen, waarbij alle zorgvuldigheidswaarborgen die bij het ontwikkelen van een bestemmingsplan in acht zouden moeten worden genomen.

Toezeggingen start bouw pas na onherroepelijk worden van alle vergunningen.

Tijdens bewonersavonden en de raadsvergadering is door de verantwoordelijke wethouder gezegd dat de bouwwerkzaamheden pas mogen aanvangen na het onherroepelijk worden van de vergunning(en). Dit zou gereguleerd worden door het eigendom pas over te dragen als de vergunningen onherroepelijk zouden zijn. Door de vroegtijdige eigendomsoverdracht begin februari en het ontbreken van voorschriften is deze toezegging nu niet meer te garanderen. Dit is in strijd met het vertrouwensbeginsel en het fairplay-beginsel.

De termijn voor het verlenen van de vergunning is 1 dag overschreden

Er is zo vaak door het college van Zoetermeer uitgesteld, dat de uiterlijke datum van het verlenen van de omgevingsvergunning, namelijk 15 februari 2012, overschreden is. Op 16 februari werd deze vergunning pas verleend. Dit is één dag te laat en is in strijd met de regelgeving. Kunnen wij hieruit concluderen dat het verlenen van deze vergunning onwettig is?

Nalatigheid in participatie

Op grond van artikel 4:8 van de Awb hadden derden-belanghebbenden gehoord dienen te worden over de aanvraag/ te nemen besluit alvorens het college tot besluitvorming over was gegaan (de petitie van 12 oktober 2011 kan niet als invulling hiervan worden gezien, omdat deze is ingediend voor het tijdstip van het indienen van de aanvraag, zodat deze op de concrete inhoud van de aanvraag geen betrekking kon hebben).

Vergunning in strijd met rechtszekerheidsbeginsel

Het dictum (besluitgedeelte) is onbepaald en gebrekkig. Er is geen besluit tot ontheffing op grond van de bouwverordening genomen waardoor de vergunning in strijd is met de bouwverordening en geweigerd had moeten worden. Daarnaast wordt vergunninghouder cart blanche gegeven om te bouwen wat hij wil, aangezien in de besluittekst vergunning wordt verleend voor het 'bouwen van een bouwwerk'. Dit is in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel. Het zelfde geldt voor het strijdige gebruik. Niet duidelijk is waarvoor nu vergunning is verleend en welk gebruik is toegestaan.

Parkeren

Wij vinden dat het gemeentebestuur heeft verzaakt de belangen van de bewoners mee te wegen in de vernieuwde inrichting van de infrastructuur en dat zij hun besluiten enkel hebben gebaseerd op aannames die de stichting ICZ aan hun geleverd hebben.

a.) Deze locatie is niet geschikt voor een dergelijk grote potentiële publiekstrekker, daar er geen feitelijke infrastructuur is om de daarmee gemoeide parkeerdruk, verkeersdruk en overlast te voorkomen en/of fatsoenlijk te regelen. Met name ontbreekt het aan voldoende parkeerplaatsen, een fietspad, zebrapaden, een goede voorrangregeling en de locatie heeft een gevaarlijke flauwe bocht vlak voor de inrit. Rond de locatie ligt een aantal van Zoetermeer's meest gevaarlijkste kruispunten, waar met regelmaat (ernstige) aanrijdingen plaatsvinden. Het is er dus nu al bijzonder gevaarlijk, zonder honderden dwalende bezoekers die op zoek zijn naar een parkeerplaats. U leest dit goed, het zullen er honderden zijn. Wie bouwt er anders een

gebouw met 300 gebedsplaatsen en een 2e verdieping welke geschikt is voor tal van andere activiteiten? Terwijl het college uitgaat van de aanname van ICZ van 30 tot 80 bezoekers. Bij het afwegen van de belangen van de diverse belanghebbenden zijn de belangen van de buurtbewoners nooit meegenomen in de besluitvorming. Dit terwijl deze casus een dusdanige verandering in de wijk met zich mee brengt, zowel op infrastructureel niveau als maatschappelijk niveau.

b.) Het zal de gemeente (de belastingbetaler) veel geld kosten om de risico's tot een aanvaardbaar niveau te brengen. De gemeente is niet duidelijk over de kosten die de aanleg van extra parkeerplaatsen met zich meebrengt. De ene keer spreekt de gemeente dat de stichting ICZ alle kosten hiervoor moet dragen de andere keer verklaart de gemeente dat ICZ alleen een bijdrage in deze kosten dient te leveren.

De gemeente is hierin niet duidelijk naar haar inwoners en andere belanghebbende zoals de Jehova's getuigen als wel de dansschool 'Fons en Willy Dansen'.

c.) Het dirigeren van de parkeernota met subjectieve cijfers die aangeleverd zijn door ICZ. Bestaat deze moslim gemeenschap uit ca. 7.000 leden? Waarom gaat het college blind uit van een onlogische schatting van ICZ van 30 tot 80 bezoekers? De bestaande parkeerplaatsen zijn in het verleden getoetst en geplaatst vanwege het huidige gebruik, bewoners, Jehova's en dansschool, deze reservering wordt door de eenzijdige parkeernota teniet gedaan en ten nadele van de bestaande gebruikers heringericht.

d.) De nevenactiviteiten van ICZ worden niet meegenomen in de subjectieve, door de gemeente gestuurde parkeernota. Er wordt in de parkeernota alleen gesproken over de moskee activiteiten van de vrijdag middag en eventuele feestdagen. Dit lijkt ons rekenen naar een goedkeuring ten nadeel van de bewoners. Waarom wordt er vooraf geen rekening gehouden met de groei van het aantal bezoekers? Waarom komt het college, nu al naar voren door te vertellen dat aan de andere kant van de spruitkoolakker extra parkeerplaatsen geplaatst gaan worden als er in de toekomst parkeerproblemen komen. Ook hier zien wij vooringenomen besluitvorming. Er wordt in geen enkele document van het college, parkeernota, rekening gehouden met het maximaal aantal bezoekers die het gebouw aankan.

e.) Met betrekking tot de vrijstelling van de bouwverordening ter zake van de parkeerplaatsen twijfelen wij over de 16 extra parkeerplaatsen. Wij vinden 16 parkeerplaatsen wel een forse uitzondering op de hoofdregel, zonder dat is gebleken dat daarvoor enige compensatie wordt geboden door het moskeebestuur (zoals bijvoorbeeld door een bijdrage in het parkeerfonds). In 1985 is er een zaak bij de (voorganger van de) ABRvS geweest waarin de Raad van State heeft geoordeeld dat de gemeente (het ging nota bene om Zoetermeer!) aan het verlenen van medewerking aan een projectvrijstelling de voorwaarde mag koppelen om een bijdrage te doen in het parkeerfonds, indien niet op eigen terrein in parkeerbehoefte kan worden voorzien conform de eisen van de bouwverordening (BR 1985, 911). De gemeente is het moskeebestuur nu wel erg behulpzaam, zonder dat deugdelijk te motiveren. Het is bovendien de vraag of 16 extra parkeerplaatsen wel voldoende is. De moskeebezoekers komen niet uit de wijk en meestal met de auto, dus zal het snel vol gaan staan met vreemde auto's in de wijk.

- f.) Tevens vinden zij het een vreemde zaak dat er geen compensatie is gevraagd voor de aanleg van nieuw aan te leggen parkeervoorzieningen, terwijl dit eerder wel is
- g) aangegeven en ook bij eerder gebouwde voorzieningen ook daadwerkelijk is opgelegd. Vanuit ons oogpunt lijkt hier sprake te zijn van willekeur. Het bovenstaande is in strijd met het gelijkheidsbeginsel, het fair-playbeginsel en het vereiste van een goede belangenafweging, omdat de directe burens (en andere in de gemeente) wel verplicht werden tot een financiële compensatie. Het algemeen belang bij het opnemen van een financiële verplichting had hier dienen te prevaleren boven het belang van aanvrager.

11) EINDCONCLUSIE:

Van een goede motivering waarom de moskee er op deze locatie moet komen is er vanuit het College geen sprake. Gezien de ontstane maatschappelijk onrust is een gedegen motivering van wezenlijk belang en kan deze absoluut niet achterwege worden gelaten.

Gezien het bovenstaande kunnen wij concluderen dat het College inzake de casus moskee aan de Roggeakker zich onder andere niet onafhankelijk heeft gedragen, burgers foutief heeft geïnformeerd en geen juiste belangenafweging heeft toegepast. Hierdoor is het vertrouwen in het College bij ons niet meer aanwezig en wij verzoeken dat de verantwoordelijke portefeuillehouders hun functie neerleggen.

De gemeente heeft dit hele proces gedirigeerd en bij elk beslismoment maximale uitstel aan zichzelf verleend. Ook de belangrijke beslismomenten zijn steeds op het laatste moment of soms helemaal niet met de bewoners gedeeld. Wij zijn van mening dat dit de emoties bij de bewoners in de wijk heeft verergerd. Een groot gedeelte van deze emoties hebben ertoe geleid dat er extra boosheid onterecht gericht werd naar de stichtingen ICZ en Unitas. Deze manier van handelen vinden wij zeer bezwaarlijk en het lijkt ons onbehoorlijk bestuur, door op deze manier emoties aan te wakkeren en tweestrijd in de samenleving te voeden.

Wij vragen de hele gemeente en Zoetermeerse politiek met een oplossing te komen, die minder forcerend is voor onze maatschappij en rekening houdt met alle belanghebbende.

Wij houden het recht voort om het bezwaarschrift in een nader stadium aan te vullen."

2. Hieronder leest u het advies aan het college van burgemeester en wethouders van Zoetermeer over de klacht van 27 maart 2012.

"1.3 De voorbereiding van dit advies

Omdat in de klachtbrief een centraal contactadres ontbrak, heb ik contact opgenomen met de stichting Seghwaert In Protest (hierna aangeduid als SIP). Bekend was dat deze stichting is opgericht als reactie op het plan om een moskee in de wijk Seghwaert te bouwen. In overleg met vertegenwoordigers van SIP en het college heb ik gekozen voor een hoorzitting over de klachtbrief op woensdagavond 18 april. De ondertekenaars van de brief zijn namens het college schriftelijk uitgenodigd voor de hoorzitting.

Het college heeft mij een pakket stukken toegestuurd over het voorgeschiedenis van het moskee-project. Een kopie van de inventarislijst van het pakket heb ik ter informatie aan SIP gestuurd. Ik heb begrepen dat de relevante stukken in het pakket bekend zijn bij SIP, voor het grootste deel via het dossier dat geplaatst is op de website van de gemeente en voor het overige door een verzoek van SIP op grond van de Wet openbaarheid van bestuur.

Enkele dagen voor de hoorzitting heb ik de belangrijkste vragen waarop ik tijdens de hoorzitting graag een antwoord wilde hebben toegestuurd aan SIP en het college. Deze vragen heb ik opgesteld na lezing van de klachtbrief en de door het college toegestuurde stukken. Dezelfde vragen zijn afgedrukt op de agenda die de bezoekers van de hoorzitting bij binnenkomst kregen uitgereikt.

Bij de hoorzitting waren circa 20 ondertekenaars van de klachtbrief aanwezig, onder wie vijf bestuursleden van SIP. Het college werd vertegenwoordigd door de wethouders Van Domburg, Speel en Haring. Na een inleiding van mij gaf een vertegenwoordiger van SIP een korte algemene toelichting op de klachtbrief en gaf wethouder Van Domburg een korte reactie namens het college. Daarna werden de op de agenda afgedrukte vragen achtereenvolgens besproken.

(...)

2. De plannen voor een moskee

2.1 De locatie

Bij de plannen voor een moskee gaat het om een kavel aan de Roggeakker in het noordoosten van de wijk Seghwaert. De grond is nu onbebouwd en heeft in het geldende bestemmingsplan Seghwaert 2006 de bestemming 'Gemengd 1'. Onder deze bestemming vallen onder andere maatschappelijke voorzieningen. In het voorafgaande bestemmingsplan Akkerdreef-Noord uit 1989 had de grond een hiermee vergelijkbare bestemming.

Dichtbij de kavel zijn sinds ongeveer 25 jaar de dansschool Kaptein en de koninkrijkszaal Seghwaert van de Jehova's getuigen gevestigd. Ten zuiden en westen van de kavel ligt een woonwijk.

2.2 De planontwikkeling en de besluitvorming

Voor zover mij bekend is er in 2008 voor het eerst gesproken over plannen om een moskee aan de Roggeakker te bouwen. Een aanvankelijke reservering van de grond

voor de stichting Al Ichlaas werd in november 2008 door het college ingetrokken na een negatief AIVD-advies over een van de bestuursleden van de stichting.

In maart 2010 zijn door ambtenaren van de gemeente gesprekken gevoerd met drie gegadigden voor de grond: de stichting Islamitisch Centrum Zoetermeer (hierna steeds aangeduid als ICZ), de eveneens islamitische stichting Unitas en de Jehova's getuigen. De gesprekken werden gevoerd aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst. Op die lijst stonden vragen over onder andere de bedoelingen van de partijen, de activiteiten die zij wilden ontplooiën, de verwachte aantallen bezoekers, de beschikbare financiële middelen en de bereidheid om met anderen samen te werken.

Vervolgens hebben ICZ en Unitas in mei 2010 een samenwerkingsovereenkomst gesloten. In juni 2010 heeft het college ingestemd met een ambtelijk voorstel om ICZ en Unitas drie maanden de tijd te geven om samen een plan uit te werken voor de bebouwing van de kavel. In augustus 2010 zijn de Jehova's getuigen hierover schriftelijk geïnformeerd. De reservering voor ICZ en Unitas, die verder samenwerkten onder de naam ICZ, is daarna enkele keren verlengd. In juli 2011 is de reservering omgezet in een optie.

Het college informeerde de gemeenteraad pas in of omstreeks september 2011 over de plannen voor een moskee op deze locatie. Op 7 november werd er in de raad uitgebreid over dit onderwerp gesproken. De raad stemde met enkele kanttekeningen, die vastgelegd werden in moties, in met de komst van de moskee.

ICZ vroeg op 2 december 2011 een omgevingsvergunning aan voor de bouw van de moskee. Op 7 februari besloot het college de grond te verkopen aan ICZ en op 16 februari verleende het college de omgevingsvergunning.

2.3 Informatie aan de omwonenden

In september 2011 kwamen er in Seghwaert berichten naar buiten over de plannen voor de bouw van een moskee aan de Roggeakker. Dit leidde tot grote onrust in de wijk. De al genoemde stichting Seghwaert In Protest (SIP) werd opgericht.

In een brief van 4 oktober nodigde wethouder Speel de bewoners van Seghwaert uit voor een informatieavond over de komst van de moskee op 13 oktober. In de brief werd vermeld dat het niet de bedoeling was dat de komst van de moskee zou worden besproken tijdens een al eerder geplande bewonersbijeenkomst over het wijkontwikkelingsplan Seghwaert op 6 oktober. Dit werd door veel bewoners ervaren als een poging om hen monddood te maken, wat tot nog meer onrust leidde. Vanwege de grote belangstelling voor de avond op 13 oktober werd de avond herhaald op 19 oktober.

Na het debat in de gemeenteraad op 7 november stelde het college een begeleidingscommissie in. Bewoners van Seghwaert konden zich daarvoor aanmelden. SIP weigerde om deel te nemen aan de commissie omdat er geen gelegenheid werd geboden om te spreken over alternatieve locaties. De verdere informatieverstrekking over de voortgang van de moskeelannen vond vooral plaats via de gemeentelijke website en de wijkwebsite Noordhove -Seghwaert.

3. De klachtbrief nader bezien

3.1 De strekking van de klachtbrief

De klachtbrief omvat 19 pagina's. In de brief wordt gesteld dat er tijdens het hele proces dat uitgemond is in het besluit om medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een moskee op deze locatie veel fouten zijn gemaakt en veel beloften niet zijn nagekomen. De ondertekenaars voelen zich niet betrokken en niet gehoord bij het project.

Tijdens de hoorzitting heeft de woordvoerder van SIP de gevolgen van het handelen van het college zoals buurtbewoners en anderen dat ervaren als volgt samengevat:

- Het bestuurlijk dwalen en de vooringenomenheid heeft zeer nadelige gevolgen voor de lokale verkeersveiligheid en de parkeerdruk.
- Het ondoorzichtig handelen van het college beperkt de bewoners in hun rechtsgronden.

Concreet hebben zij onder andere een week minder de tijd gehad voor het indienen van het bezwaarschrift.

- SIP is van mening dat wijkbewoners in de media met opzet in een kwaad daglicht zijn gesteld.
- Het woongenot is aangetast. Bewoners voelen zich met de dag minder veilig, en politie en zelfs een politieheliikopter zijn steeds sterker en vaker aanwezig.
- Door het handelen van dit bestuur heeft men er geen vertrouwen in dat de veiligheid door dit college kan worden gewaarborgd. Een moskee is een gevoelig object. De sociale controle zal afnemen omdat men boos is over de opstelling van het bestuur.
- De imagoschade die de wijk lijdt zal ook negatief uitwerken op de waarde van woningen, waardoor bewoners niet meer kunnen verhuizen.
- Misschien wel het grootste probleem is dat het vertrouwen van bewoners in hun bestuurders is aangetast. Men voelt zich overvallen door mistige procedures, zonder inspraak en transparantie, waarin de piketpaaltjes al bij voorbaat zijn geslagen.

Op de concrete klachten die in de brief zijn opgenomen ga ik hierna in.

3.2 Buiten beschouwing gelaten klachten

Drie soorten klachten in de klachtbrief laat ik in mijn beoordeling buiten beschouwing.

In de eerste plaats betreft dat standpunten en de handelwijze van politieke partijen en andere instanties waarvoor het college niet verantwoordelijk is (waaronder ook de griffie; klacht 1 op pagina 12 en 13 van de klachtbrief).

Ook over gebeurtenissen die zich langer dan een jaar geleden hebben afgespeeld en toen zijn afgerond, zoals de totstandkoming van het bestemmingsplan, geef ik geen oordeel. Zoals vermeld in 1.2 behoeven klachten over gedragingen die langer dan een jaar voor indiening van de klacht hebben plaatsgevonden, niet te worden behandeld.

De derde categorie klachten die ik niet behandel zijn zaken die direct samenhangen met de verleende omgevingsvergunning. Daaronder vallen bijvoorbeeld klachten over te verwachten parkeerproblemen. Een van de criteria waaraan een vergunningsaanvraag moet worden getoetst is namelijk of er voor het bouwplan voldoende parkeerruimte beschikbaar is. Het door omwonenden ingediende bezwaarschrift tegen de vergunning is op 26 april behandeld door de Commissie Bezwaar- en Beroepschriften. Het college

zal na ontvangst van het advies van de commissie een beslissing nemen over die bezwaren.

In hoofdstuk 5 noem en bespreek ik de afzonderlijke klachten uit de brief, tenzij er in verband met de hiervoor genoemde beperkingen redenen zijn om een klacht buiten beschouwing te laten.

4. Algemene overwegingen

4.1 Normen voor overheid en burgers

Aan het optreden van bestuursorganen moeten hoge eisen worden gesteld. Voor een deel zijn die eisen wettelijk vastgelegd. Zo volgt uit de Algemene wet bestuursrecht:

- dat bestuursorganen hun taak moeten vervullen zonder vooringenomenheid,
- dat besluiten zorgvuldig moeten worden voorbereid
- dat besluiten moeten worden gemotiveerd,
- dat een bevoegdheid tot het nemen van een besluit niet mag worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor de bevoegdheid is verleend,
- dat de rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen moeten worden afgewogen,
- en dat de voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.

In de rechtspraak zijn ook andere beginselen ontwikkeld die bij het nemen van besluiten in acht moeten worden genomen, zoals het rechtszekerheids-, het vertrouwens- en het gelijkheidsbeginsel.

De eisen zijn niet alleen gekoppeld aan het nemen van besluiten. Ook in andere opzichten moet van bestuursorganen worden verlangd dat hun optreden de toets van de kritiek kan doorstaan en dat ze burgers en andere betrokkenen op een behoorlijke manier bejegenen. Dit betekent bijvoorbeeld dat procedures correct moeten verlopen, dat zo veel mogelijk openheid moet worden betracht, dat de verschaft informatie waarheidsgetrouw moet zijn en dat de overheid zich constructief moet opstellen.

Niet alleen de overheid moet zich respectvol opstellen, dat mag ook van burgers worden verwacht. Dat betekent bijvoorbeeld dat burgers er begrip voor moeten hebben dat bestuursorganen te maken hebben met verschillende en vaak tegenstrijdige belangen. Ook burgers behoren zich zowel in de mondelinge als in de schriftelijke communicatie correct te gedragen.

4.2 Emoties over de moskee

De plaats van de islam en van moslims in Nederland is de laatste jaren een beladen onderwerp. Niet alleen in Zoetermeer zijn en worden er verhitte discussies gevoerd over plannen om een moskee te bouwen. De emoties die de plannen voor een moskee aan de Roggeakker hebben opgeroepen zijn hiervan een duidelijke illustratie. Die emoties komen onder andere scherp naar voren uit de video-opnames van de bewonersbijeenkomsten op 13 en 19 oktober 2011 die via de website van de gemeente te bekijken zijn. Voorop moet staan dat allen die zich in Nederland bevinden, in gelijke gevallen gelijk moeten worden behandeld. Discriminatie wegens bijvoorbeeld godsdienst is niet toegestaan. De overheid behoort zich daarom neutraal op te stellen, en ook van burgers

mag worden verwacht dat zij zich niet schuldig maken aan discriminatie. SIP heeft zich terecht gedistantieerd van discriminerende opmerkingen die, naar ik begrepen heb, in de loop van het proces door enkele wijkbewoners zijn gemaakt.

Het zou natuurlijk niet juist zijn om op grond van ontoelaatbare uitlatingen van sommigen het hele protest tegen de komst van een moskee af te doen als het verzet van een onverdraagzame groep. Alle argumenten moeten op hun merites worden beoordeeld.

5. Beoordeling van de klachten

5.1 De keuze met betrekking tot de gronduitgifte

Hoewel het principebesluit over de gronduitgifte aan ICZ al meer dan een jaar geleden is genomen, behoort de klacht daarover naar mijn mening wel in de beoordeling te worden meegenomen. Bij de gronduitgifte is sprake van een lang lopend proces. In dat kader zijn ook in het afgelopen jaar besluiten genomen, bijvoorbeeld over verlenging van de reservering en de optie. Die besluiten zijn een verlengde van het eerder genomen principebesluit.

Een tweede reden om aan deze klacht wel aandacht te besteden is dat volgens de memorie van toelichting bij artikel 9:8 van de Algemene wet bestuursrecht in gevallen waarin een gedraging pas later merkbaar effect heeft, afwijking van de één-jaartermijn in de rede kan liggen, mits de burger daarna zo spoedig mogelijk actie onderneemt. Pas in het najaar van 2011 zijn de plannen om dit stuk grond aan ICZ te verkopen naar buiten gekomen. Het is naar mijn mening niet onredelijk dat de klacht over de door het college gemaakte keuze in het kader van deze klachtbrief aan de orde is gesteld.

Op pagina 6 en 7 van de klachtbrief wordt ingegaan op de in onderdeel 2.2 genoemde selectie van de organisatie waaraan de grond zou worden verkocht. Volgens de klagers getuigt de voorkeur van het college om de grond uit te geven aan gegadigden die bereid waren om met elkaar samen te werken van vooringenomenheid. De twee islamitische stichtingen bestonden namelijk uit vrijwel dezelfde personen en het was dus op voorhand duidelijk dat die wel zouden willen samenwerken, terwijl dat niet gold voor de Jehova's getuigen.

Namens SIP werden in aanvulling hierop tijdens de hoorzitting de volgende argumenten genoemd op grond waarvan uitgifte aan de Jehova's getuigen de voorkeur zou hebben verdiend:

- De Jehova's getuigen hebben in het verleden aangetoond in eigen beheer snel tot realisatie te kunnen komen. Verondersteld mag worden dat deze wereldwijd verspreide organisatie ook financieel gezond is.
- De Jehova's getuigen wilden onder andere door het realiseren van extra parkeerplaatsen de aanwezige parkeerdruk in de wijk verminderen. Wat de inwoners van de wijk betreft is dat een belangrijker maatschappelijk doel.
- De stelling van de gemeente was dat de moslimorganisaties een verder ontwikkeld en concreter plan hadden, maar dat is in de loop van het verdere proces niet aangetoond. Integendeel: het gebrek aan voortgang wijst erop dat dit argument onjuist was.

- Als sprake zou zijn van gelijke kansen zou van de partij die aan zet is moeten worden geëist dat die binnen de gestelde termijn tot een concreet plan en een aanvraag komt.
- Of deze organisaties over voldoende financiële middelen beschikken is twijfelachtig: men gaat nu in de moslimgemeenschap met de pet rond om geld bij elkaar te sprokkelen voor dit project.

Vanuit het college werd hiertegenover gesteld dat de twee moslimorganisaties konden aantonen dat de aankoop noodzakelijk was vanwege de toename van het aantal gelovigen in Zoetermeer. Zij hadden al eerder gevraagd om een stuk grond te mogen kopen. Zij hebben voor deze situatie hun krachten gebundeld en de grond kon aan hen worden verkocht. De Jehova's getuigen wilden de bestaande zaal vergroten, maar er was geen sprake van een toename in hun achterban. Het college zag daarom maatschappelijke meerwaarde in de vraag van de moslimorganisaties. Volgens het college was er geen sprake van vooringenomenheid omdat met alle partijen is gesproken om tot een goede keus te komen. Er is geen procedure gevolgd waarvan de uitkomst bij voorbaat vaststond. De Jehova's getuigen hebben dat verwijt ook niet aan de gemeente gemaakt, terwijl zij beschikken over de verslagen van de met partijen gevoerde gesprekken.

Uit wat ik gelezen en tijdens de hoorzitting gehoord heb blijkt dat het college een keuze moest maken. Er lag een kavel die bestemd was voor onder andere maatschappelijke voorzieningen. Voor die grond hadden zich drie gegadigden aangediend. Dat ICZ en Unitas zeer nauw verwant waren, moet ook in 2010 al duidelijk zijn geweest. In feite ging de keuze daarom tussen enerzijds de moslimorganisaties en anderzijds de Jehova's getuigen.

Uit de vragenlijst die gehanteerd is bij de gesprekken op 29 maart 2010 blijkt dat het niet ging om een standaard-lijst, maar om vragen die waren toegespitst op de keuze die in dit geval moest worden gemaakt. Ik kan me voorstellen dat de ambtenaren die de gesprekken voerden meer wilden weten over de manier waarop ICZ en Unitas wilden samenwerken om hun gezamenlijke doel te realiseren. Dat ook aan de Jehova's getuigen de vraag is voorgelegd naar hun bereidheid om samen met anderen activiteiten te ontplooiën, getuigt echter van een strikt formalistische en niet realistische benadering.

Daaruit kan naar mijn mening echter nog niet de conclusie worden getrokken dat als gevolg van vooringenomenheid bij het college de Jehova's getuigen ten onrechte buiten de boot zijn gevallen. In de brief aan de Jehova's getuigen van 19 augustus 2010 werd toegelicht dat er in Zoetermeer een schaarste is aan grond en accommodaties die geschikt zijn voor de uitoefening van multifunctionele religieuze activiteiten, en dat de uitgifte van gemeentegrond hiervoor daarom zorgvuldig moet plaatsvinden. Daaraan werd toegevoegd dat een samenwerking van twee islamitische stichtingen om een nieuw multicultureel centrum te realiseren op dat moment voor de gemeente een maatschappelijke meerwaarde had.

De wens vanuit moslimorganisaties om vanwege de toenemende achterban te kunnen komen tot een accommodatie in het oostelijk deel van Zoetermeer was al langer bij de gemeente bekend. Er is niet gebleken dat er bij de Jehova's getuigen een vergelijkbare

behoefte was. In het gesprek op 29 maart 2010 hebben zij aangegeven dat de huidige ruimte groot genoeg is, maar dat zij met de aankoop van het stuk grond graag een overloopgebied willen realiseren, zodat de omgeving van het gebouw vrij blijft. Ideeën die werden genoemd over een beheerderswoning en een aparte jongerenruimte zijn bij mijn weten niet eerder naar voren gebracht.

Bij het besluit van het college om ICZ en Unitas als eerste de gelegenheid te bieden om een plan uit te werken voor de bebouwing van de grond aan de Roggeakker is een bestuurlijke keuze gemaakt. Naar mijn mening kan gelet op het bovenstaande niet worden gezegd dat die keuze kennelijk onredelijk was en dat er sprake was van vooringenomenheid. Ik kan mij echter wel voorstellen dat de vragen die van gemeentelijke zijde zijn gesteld over de bereidheid om samen met anderen op te trekken, ertoe hebben bijgedragen dat de indruk van vooringenomenheid is gewekt. Die indruk had moeten worden vermeden.

5.2 Onduidelijkheid over het initiatief

Op de pagina's 6 en 7 van de klachtbrief wordt verder gesteld dat er tegenstrijdige informatie is over de vraag wie met het idee over de uitgifte van deze kavel aan ICZ is gekomen. De klagers hebben van ICZ gehoord dat de gemeente hun het stuk grond heeft 'aangedragen', terwijl wethouder Speel tijdens bewonersavonden gezegd heeft dat ICZ met het idee over deze locatie is gekomen.

Tijdens de hoorzitting heeft wethouder Haring verklaard dat het college niet bekend is met een suggestie vanuit de gemeente. Wel was bekend dat de gemeente dit stuk grond zou kunnen verkopen. De drie eerder genoemde partijen hebben in het laatste kwartaal van 2009 een verzoek tot aankoop van de grond gedaan. Wie wanneer welk idee had is voor het college lastig vast te stellen. Als iemand vraagt of een stuk grond van de gemeente is en of dat eventueel te koop is, geeft de gemeente daar antwoord op. Dat is echter iets anders dan dat de gemeente voor een organisatie gericht gaat zoeken naar een stuk grond.

Naar mijn mening ligt het voor de hand dat de leden van het college niet op de hoogte kunnen zijn van alle contacten die de medewerkers van de gemeente met bewoners en instellingen in Zoetermeer hebben. Als er door een ambtelijke contactpersoon van de gemeente met ICZ is meegedacht over de locaties die beschikbaar zouden kunnen zijn voor de vestiging van een moskee, dan acht ik dat zeker niet verwerpelijk. Een dergelijke opstelling past binnen de constructieve opstelling die een gemeentebestuur behoort te hebben.

Uiteraard mag dit meedenken niet zo ver gaan dat de partij met wie wordt gesproken vervolgens een voorkeurspositie krijgt bij de toewijzing. De keuze die gemaakt is bij de gronduitgifte is al in 5.1 besproken.

5.3 De mogelijkheid van belangenverstrengeling

Op de pagina's 7 en 8 van de klachtbrief worden vraagtekens geplaatst bij de positie die de projectwethouder Speel, die lid is van het CDA, in dit dossier inneemt. Hij zou niet onafhankelijk zijn omdat er nauwe banden zijn tussen het CDA en een leidinggevende persoon binnen ICZ.

Tijdens de hoorzitting heeft wethouder Speel in reactie hierop gezegd dat hij zich zeer aangesproken voelt door de twijfels die zijn geuit over zijn onafhankelijkheid. Juist in dit traject is van belangenverstrengeling geen sprake. Hij heeft dit dossier behandeld zoals hij ieder ander dossier behandelt en dat mag ook van hem als wethouder worden verwacht. Er is geen verborgen agenda en hij heeft naar eer en geweten gehandeld. Er hebben in dit traject geen partijpolitieke argumenten meegespeeld. Als wethouder voor integratie neemt hij niet alleen beslissingen, dat doet het college in gezamenlijkheid. In het college vindt een integrale afweging plaats.

Namens SIP werd gezegd dat er toch sprake is van de schijn van belangenverstrengeling, nu vooraanstaande bestuursleden van de belanghebbende stichtingen lid zijn van dezelfde politieke partij als de wethouder. Dat had moeten worden vermeden.

Ik ben het er zeker mee eens dat bestuursorganen de schijn van vooringenomenheid en belangenverstrengeling moeten vermijden. Natuurlijk zou wethouder Speel ervoor hebben kunnen kiezen om zich niet in de openbaarheid met dit project bezig te houden. Een noodzaak voor het college om bij dit project af te wijken van de gebruikelijke taakverdeling tussen de leden van het college, was er naar mijn mening echter niet. Het feit dat een bestuurslid van ICZ tevens bestuurslid van het CDA was, acht ik daarvoor onvoldoende. Het college als geheel is verantwoordelijk voor de genomen besluiten, en naast de heer Speel zijn ook andere wethouders direct betrokken bij dit project: wethouder Haring voor grondzaken en wethouder Van Domburg voor de vergunningverlening.

5.4 De uitnodiging voor de bijeenkomsten op 6 en 13 oktober 2011

Volgens pagina 8 van de klachtbrief is in de uitnodiging voor een bijeenkomst over het wijkontwikkelingsplan (WOP) Seghwaert op 6 oktober 2011 nadrukkelijk vermeld dat er niet over de komst van de moskee mocht worden gesproken, dit tot grote ontzetting van de deelnemers. In het wijkontwikkelingsplan stond dat bewoners een actieve partner zijn in de ontwikkeling van de wijk. Een verbod om over de onrustbarende komst van een moskee te praten is daar volgens de briefschrijvers volledig mee in strijd.

Inmiddels heb ik kennis kunnen nemen van de bedoelde brief, die gedateerd op 4 oktober 2011 en ondertekend door wethouder Speel. In de brief staat: "Ik wil u graag informeren over het volgende initiatief bij u in de buurt. Aan de Roggeakker, waar ook dansschool Kaptein en de Koninkrijkszaal Seghwaert van de Jehova's getuigen zijn gevestigd, zijn plannen om een moskee te bouwen. (...) De gemeente en stichting ICZ nodigen u hierbij uit voor een bijeenkomst op 13 oktober, zodat u kennis kunt maken met uw toekomstige burens. (...) Mogelijk hebt u al over de moskee gelezen of gehoord in het kader van het Wijkontwikkelingsplan Seghwaert. Donderdag 6 oktober is een avond gepland die geheel in het teken staat van dit wijkontwikkelingsplan. Op deze avond zal de moskee echter niet op de agenda staan noch aan de orde komen. Daarvoor organiseren we de avond van 13 oktober."

Ik stel vast dat de bedoelde brief strikt genomen geen uitnodiging was voor de bijeenkomst over het WOP op 6 oktober, maar een uitnodiging voor een afzonderlijke bijeenkomst over de moskee op 13 oktober. De aandacht van veel ontvangers werd echter in het bijzonder getrokken door de passage

in de brief waarin werd gezegd dat het niet de bedoeling was dat er op 6 oktober al over de moskee zou worden gesproken. Het nieuws over de komst van de moskee had tot veel opschudding geleid, en dat was nu juist het onderwerp waarover verreweg de meeste bewoners wilden praten.

Wethouder Haring zei tijdens de hoorzitting dat de aanleiding tot de problemen was dat de uitnodiging voor de op 5 september gehouden avond over het WOP niet overal op tijd was bezorgd. Daarom is besloten over dat onderwerp op 6 oktober een tweede, inhoudelijk gelijke avond te organiseren. Op dat moment was de avond over de moskee al gepland. Het college wilde het programma van de tweede avond over de WOP ongewijzigd laten en kwam zo tot de inhoud van de geciteerde brief.

De heer Haring zei zich goed te kunnen voorstellen dat bewoners op de avond van 6 oktober over de komst van de moskee wilden spreken. Dat deze samenloop tot veel verwarring zou leiden heeft het college zich onvoldoende gerealiseerd. Achteraf gezien is de tekst in de brief ongelukkig. Nu ontstond de situatie dat de bezoekers van de informatieavond over het WOP geen week wilden wachten en het onderwerp moskee toch aan de orde stelden. In de communicatie met de bewoners is daardoor een valse start gemaakt.

Na afloop van de hoorzitting heeft het college mij het WOP, conceptversie 30 augustus 2011, toegestuurd. Daarin staat op pagina 24: "Op de hoek Spruitkoolakker/Roggeakker ligt een ontwikkel locatie waarover de gemeente in gesprek is met een religieuze organisatie over de realisatie van een moskee incl. multifunctionele ruimte. Deze functie past in het huidige bestemmingsplan." Dit stuk is kennelijk niet voor de bewonersbijeenkomst op 5 september in de wijk verspreid.

Wethouder Haring deelde mee dat in de uitnodiging voor de bewonersavond over het WOP alleen in algemene zin werd gezegd dat de projecten die de komende jaren van belang zijn aan de orde zouden komen. Tijdens de bijeenkomst zijn er sheets gepresenteerd waarop de moskee niet is genoemd.

Ook volgens SIP is tijdens de informatieavond de moskee niet aan de orde gesteld. Wel is er door voorlichters in een terzijde apart mededeling over gedaan. De indruk van de wijkbewoners is dat de gemeente in een paniecreactie halsoverkop bewonersavonden is gaan organiseren en dat het daarom is misgegaan in de communicatie.

Ik constateer dat er sprake is geweest van een buitengewoon ongelukkige vorm van communicatie. Het college had zich moeten realiseren dat het overgrote deel van het WOP voor de bewoners van Seghwaert niet erg interessant was omdat er weinig concrete nieuwe ontwikkelingen werden beschreven, maar dat nu juist de plannen voor een moskee een grote schrikreactie teweeg zouden brengen.

Doordat dit onderwerp in het kader van het WOP niet actief gepresenteerd werd, en het nieuws over de mogelijke komst van een moskee pas in de loop van september in de wijk bekend begon te worden, is de indruk versterkt dat de gemeente iets te verbergen had. Dit leidde tot grote onrust in de wijk.

Toen in de brief van 4 oktober een passage stond die kon worden opgevat als een verbod om op 6 oktober over de moskee te spreken, viel dat begrijpelijkerwijs extra verkeerd.

Op pagina 8 van de klachtbrief staat ook dat de eerder geciteerde passage in de brief van 4 oktober: "zodat u kennis kunt maken met uw toekomstige bureu" bij de buurtbewoners flink in het verkeerde keelgat is geschoten. Het suggereerde ten onrechte dat er al een besluit over de komst van de moskee was genomen.

Naar aanleiding hiervan zei wethouder Speel dat de term "toekomstige bureu" inderdaad voorbarig was. Hij heeft ook in een gemeenteraadsvergadering erkend dat de communicatie hierover voor verbetering vatbaar was. Ik sluit me hierbij aan.

Volgens pagina 8 van de klachtbrief is de uitnodiging voor de bewonersavond over de moskee op 13 oktober 2011 slechts toegezonden aan een 'selecte groep' van de bewoners van Seghwaert. Wethouder Speel antwoordde hierop dat in totaal 1003 huishoudens in de directe omgeving van de moskee een uitnodiging voor de eerste bewonersavond hebben ontvangen. Er was dus geen sprake van een selecte groep. Dit is een standaardprocedure bij ruimtelijke projecten.

Vanuit SIP werd aangevoerd dat de Roggeakker op de grens van Seghwaert ligt en dat ook een groot deel van de wijken Noordhove en Oosterheem belanghebbend is.

Een van de andere aanwezigen bij de hoorzitting zei dat hij vijf huishoudens kent die de brief niet hebben ontvangen.

Bij gebrek aan harde gegevens kan ik over de juistheid van de verspreiding van de uitnodigingen geen oordeel geven.

5.5 De uitnodiging voor de bewonersavond op 19 oktober 2011

Op pagina 8 en 9 van de klachtbrief staat dat er in tegenstelling tot een belofte van wethouder Speel geen uitnodigingen zijn verstuurd voor de tweede bewonersavond op 19 oktober 2011.

Wethouder Speel antwoordde tijdens de hoorzitting dat de belangstelling voor de eerste avond op 13 oktober zo groot was dat veel mensen niet naar binnen konden. Hij heeft die avond meegedeeld dat degenen die niet naar binnen konden een uitnodiging voor de tweede avond zouden ontvangen. Die uitnodigingen waren al voorbereid en zijn direct uitgereikt aan degenen die niet naar binnen konden. Op de wijkwebsite is de tweede avond ook aangekondigd. Beide avonden zijn ook op internet uitgezonden, zodat iedereen in staat is geweest om van de inhoud daarvan kennis te nemen. Er zijn voor de tweede avond geen uitnodigingen huis-aan-huis verstuurd.

Ik heb de video-opname van de avond op 13 oktober bekeken. Wethouder Speel heeft die avond wel meegedeeld dat er een tweede avond zou komen voor degenen die op 13 oktober niet naar binnen konden, maar hij heeft niet gezegd dat er opnieuw een uitnodiging huis-aan-huis zou worden verspreid.

De stelling dat hier een belofte niet is nagekomen, berust daarom mijns inziens op een misverstand.

5.6 De afwezigheid van ICZ

Volgens pagina 9 van de klachtbrief zijn er tegenstrijdige verklaringen voor het feit dat ICZ niet op de twee avonden aanwezig was. ICZ zou hebben gezegd dat men graag wilde komen maar om veiligheidsredenen niet mocht komen, terwijl de wethouder dit ontkende en juist baalde van de afwezigheid van ICZ.

Wethouder Speel antwoordde dat de gemeente eerst zelf de grote hoeveelheid reacties wilde beantwoorden. Hij voegde daaraan toe dat na overleg met de burgemeester ICZ bewust uit de wind is gehouden om veiligheidsaspecten. Hij betreurt nog steeds dat ICZ niet op de avonden aanwezig was.

Van de kant van SIP werd herhaald dat de wethouder tegenstrijdige uitspraken heeft gedaan. Verder werd gevraagd de veiligheidsredenen toe te lichten, ook omdat de toen aanwezige wijkbewoners zich ten onrechte voelen aangesproken.

Wethouder Speel ontkende te hebben gezegd dat ICZ niet aanwezig wilde zijn: dat is feitelijk onjuist. Over het veiligheidsaspect wilde hij niet uitweiden, maar er was volgens hem voldoende aanleiding om ICZ uit de wind te houden.

Uit de video-opname van de avond op 13 oktober blijkt dat de wethouder zich ter verklaring voor de afwezigheid van ICZ beperkt heeft tot de mededeling dat er veel vragen waren voor de gemeente die hij wilde beantwoorden. Op de veiligheidssituatie is hij niet ingegaan. Ik vind het begrijpelijk dat hij dat onderwerp in het midden heeft willen laten.

Tijdens de hoorzitting spraken diverse wijkbewoners hun ongenoegen uit over de onzichtbaarheid van ICZ bij allerlei gelegenheden. ICZ blijkt op geen enkele manier de intentie te hebben om, buiten wanneer dat verplicht is gesteld, kennis te maken met de wijkbewoners.

Wethouder Speel deelde mee dat zijn collega Haring en hij de vertegenwoordigers van ICZ erop hebben aangesproken dat de leden van de stichting zo weinig zichtbaar zijn. De wethouders hebben benadrukt dat het van belang is te investeren in een goede communicatie en interactie met de wijk. ICZ heeft toegezegd daar actiever mee om te zullen gaan.

Omdat dit laatste aspect geen onderdeel is van de klachtbrief, ga ik hier niet verder op in.

5.7 Vergoeding van planschade

Op pagina 9 van de klachtbrief staat dat wethouder Speel tijdens de bewonersavond op 13 oktober heeft gezegd dat bewoners een beroep kunnen doen op een regeling voor vergoeding van planschade. Op de tweede avond op 19 oktober heeft hij gezegd dat dit bij nader inzien onjuist was.

Ik heb aan het college gevraagd of dit tweede standpunt te rijmen is met een memo van het college aan de gemeenteraad van 31 januari 2012 waarin staat dat er een verhaal-overeenkomst planschadevergoeding is gesloten tussen gemeente en ICZ waarin ICZ zich bereid verklaart de financiële risico's van voor vergoeding in aanmerking komende planschade te dragen.

Wethouder Van Domburg antwoordde dat iedereen een verzoek om vergoeding van planschade kan indienen. Een dergelijke claim wordt beoordeeld volgens een vaste procedure. Het college wint advies in bij een onafhankelijk extern bureau en op grond daarvan wordt een beslissing genomen, die dan weer voor beroep vatbaar is. Hij voegde daaraan toe dat de uitspraak van wethouder Speel dat er geen mogelijkheid is voor vergoeding van planschade gebaseerd was op het feit dat de bouw past in het bestemmingsplan. Later is gebleken dat er een binnenplanse vrijstelling nodig is.

Planschadeclaims kunnen daarom niet helemaal worden uitgesloten. Het college heeft zich ingedekt door een overeenkomst met ICZ af te sluiten.

Door SIP werd verbazing uitgesproken over de late conclusie dat er een binnenplanse vrijstelling nodig was.

Ik stel vast dat de informatie namens het college tweemaal niet of niet volledig bleek te kloppen. Sinds enkele jaren is ook bij het verlenen van een binnenplanse vrijstelling plan schadevergoeding niet bij voorbaat uitgesloten. Of een verzoek daartoe ook succes zal hebben, hangt af van de feitelijke situatie.

5.8 Goedkeuring door de welstandscommissie

Op pagina 10 van de klachtbrief staat dat de welstandscommissie het bouwplan op 27 oktober 2011 "in een oogopslag" heeft goedgekeurd, dat de bouwtekening onvolledig was, en dat het college deze beoordeling door de welstandscommissie nooit had mogen meenemen in de verdere besluitvorming.

Wethouder Van Domburg deelde mee dat op 27 oktober sprake was van een informatief vooroverleg met de welstandscommissie, waarin een conceptbouwplan is gepresenteerd. De aanvraag van de omgevingsvergunning is behandeld en goedgekeurd in een openbare vergadering van de welstandscommissie op 22 december 2011. Informatief vooroverleg vindt regelmatig plaats.

Volgens SIP stond op de agenda van de commissie van 27 oktober niet vermeld dat informatief vooroverleg over dit onderwerp zou plaatsvinden. Verwacht had mogen worden dat dit bij zo'n belangrijk project wel zou zijn gebeurd.

Mijn conclusie is dat er een misverstand heeft bestaan over het karakter van de behandeling van het bouwplan door de welstandscommissie op 27 oktober. Pas in december is er een formeel advies uitgebracht. De vraag in hoeverre dat advies had mogen worden gebruikt bij de verlening van de omgevingsvergunning is aan de orde bij de advisering over het bezwaarschrift door de Commissie Bezwaar- en Beroepschriften.

5.9 Communicatie door de gemeente

Op pagina 10 en 11 van de klachtbrief wordt geklaagd over verwarrende en misleidende communicatie door de gemeente. Zo wordt er afwisselend gesproken over Spruitkoolakker en Roggeakker en wordt het gebouw waar het om gaat afwisselend aangeduid als moskee, multicultureel centrum en Islamitisch multifunctioneel centrum.

Wethouder Speel antwoordde dat het gaat om een moskee met een multifunctionele ruimte. Het is het college ook opgevallen dat verschillende benamingen werden gebruikt, en in augustus 2011 is besloten om daarna uitsluitend de omschrijving 'moskee' te hanteren. Op de bewonersavonden is duidelijkheid geboden over de locatie: Roggeakker, naast het gebouw van de Jehova's getuigen. Daar kan dus geen misverstand over bestaan.

Volgens SIP werd ook onlangs bij de publicatie van de omgevingsvergunning nog de term multifunctioneel centrum gebruikt.

Ik vind het belangrijk dat verhullend taalgebruik achterwege wordt gelaten. Het is daarom positief dat het college heeft besloten om het gebouw voor de duidelijkheid gewoon als moskee aan te duiden. Kennelijk is dat niet bij iedereen doorgedrongen. Ik heb gezien dat in de publicatie van de verleende omgevingsvergunningen in

Stadsnieuws van 23 februari staat: "Roggeakker, bouwen van Islamitisch cultureel centrum/moskee". Overigens staat in hetzelfde nummer van Stadsnieuws een naar mijn mening duidelijk nieuwsbericht met de kop "College verleent omgevingsvergunning voor bouw moskee".

Op pagina 11 van de klachtbrief wordt bezwaar gemaakt tegen een opmerking van wethouder Speel die gezegd heeft dat het college niet het idee had dat eerdere communicatie de verontruste burgers tot andere gedachten had gebracht. SIP vat de opmerking zo op dat de gemeente eigenlijk zegt dat er met de bewoners niet te praten valt. Dat is een belediging van hun intelligentie.

Wethouder Speel antwoordde dat hij zich kan voorstellen dat men zich aan deze zin stoort. De communicatie was erop gericht om de inwoners vanaf het begin bij het project te betrekken, niet om hen tot andere gedachten te brengen.

De excuses van de wethouder voor de gemaakte opmerking zijn mijns inziens terecht.

5.10 Uitvoeren van een financiële check

Op pagina 11 van de klachtbrief wordt verwezen naar een toezegging van wethouder Speel tijdens de bewonersavond op 13 oktober 2011 dat de gemeente een financiële check bij ICZ zou uitvoeren voordat er een vergunning zou worden verleend. Die belofte werd gedaan om uit te sluiten dat er langdurig een bouwput op de Roggeakker zou blijven bestaan als de financiële situatie van ICZ onvoldoende zou zijn. Inmiddels blijkt dat ICZ na de aankoop van de grond op een paar duizend euro na niets meer in kas heeft.

Op pagina 15 van de brief wordt hetzelfde punt aan de orde gesteld. Op pagina 16 wordt bezwaar gemaakt tegen het accepteren van een garantieverklaring van een aannemer.

Wethouder Haring antwoordde dat het voor de gemeente belangrijk is om na te gaan of de potentiële koper over voldoende middelen beschikt, ten eerste voor de grondaankoop en de herinrichting van het openbare gebied en ten tweede voor de realisatie van het gebouw. De grondaankoop is afgerond: ICZ heeft de gemeente betaald. Voor het tweede heeft ICZ een verklaring overgelegd van een aannemer die de gemeente garandeert dat de bouw wordt voltooid. De achtergrond van de aannemer is nagegaan en die staat als betrouwbaar bekend. Daarnaast heeft de gemeente van twee andere moskeeën een garantie van ieder € 50.000 ontvangen. Aan de voorwaarden van de gemeente is daarmee voldaan. In het koopcontract is opgenomen dat de koper verplicht is binnen 9 maanden na het onherroepelijk worden van de vergunning met de bouw te starten en die na 24 maanden af te ronden. Als de koper niet aan die voorwaarden voldoet, heeft de gemeente het recht de grond terug te kopen. Op het terugkoopbedrag worden dan de kosten om de grond in de oude staat terug te brengen in mindering gebracht. NB: In het verslag staat op pagina 20, onderaan: "Wethouder Haring doet in ieder geval niet de uitspraak dat de gemeente daar geen gebruik van zal maken." Dit heeft de notulist verkeerd verstaan. Uit de geluidsopname blijkt dat de heer Haring heeft gezegd: "We maken niet een afspraak om er geen gebruik van te maken."

Volgens SIP is op de bewonersavond gezegd dat de check op de financiën er ook op gericht zou zijn een eventueel discutabele herkomst van de middelen uit te sluiten. Het andere belang was om te voorkomen dat de voortgang van de bouw erg traag zou verlopen. In vergelijkbare situaties is gebleken dat beide risico's aanwezig zijn. Er is een AIVD-check uitgevoerd, maar die was niet gericht op de financiën.

Wethouder Haring antwoordde dat bij grondtransacties de notaris een rol heeft in het uitzoeken van de herkomst van middelen. De gemeente heeft geen beleid om bij de verkoop van grond zelf onderzoek naar de herkomst van middelen te doen.

De garantie via een aannemer lijkt me erg ongebruikelijk, maar niet bij voorbaat onbruikbaar. Gelet op de gedane toezeggingen heeft de gemeente naar mijn mening wel een duidelijke verantwoordelijkheid ten opzichte van de omwonenden om te voorkomen dat er langer dan noodzakelijk sprake is van een bouwput of een half afgebouwd bouwwerk. Aan ICZ zal daarom duidelijk moeten zijn dat aan de overeengekomen termijnen de hand zal worden gehouden, en dit zal dan ook zo nodig daadwerkelijk moeten gebeuren.

Een onderzoek naar de herkomst van de middelen is naar mijn mening alleen gerechtvaardigd wanneer dat bij alle kopers van grond gebeurt of wanneer er concrete aanwijzingen zouden zijn dat er in dit geval iets mis is. Dat is voor zover mij bekend niet het geval.

5.11 Verkoop van de grond voor het verlenen van de omgevingsvergunning

Op de pagina's 11 en 12 van de klachtbrief wordt verder verwezen naar een toezegging van wethouder Speel tijdens dezelfde bewonersavond: de grond zal pas aan ICZ worden verkocht nadat de omgevingsvergunning is verleend. Toch is de grond nu verkocht vóór het verlenen van de vergunning. SIP beschouwt dit optreden als onbetrouwbaar en misleidend. Op pagina 16 van de klachtbrief wordt hier ook over gesproken.

Wethouder Haring antwoordde dat op de bewonersavond beschreven is welke volgorde de gemeente normaal gesproken aanhoudt. Meestal wordt eerst de omgevingsvergunning verleend en daarna de grond verkocht. Er kunnen echter redenen zijn om van de normale procesgang af te wijken, mits de zekerheden die de gemeente nodig heeft in stand blijven. In dit geval heeft ICZ verzocht om van de gebruikelijke volgorde af te wijken. De gemeente heeft daar gehoor aan gegeven. Dat verandert niets aan de garanties die ICZ aan de gemeente moet bieden.

SIP benadrukte dat wethouder Speel op 13 oktober de omwonenden de verzekering gaf dat zij zich geen zorgen hoefden te maken omdat de grond pas zou worden verkocht nadat de vergunning was verleend. Dat was een directe belofte. Er wordt keer op keer een belofte gedaan die vervolgens niet wordt nagekomen. Waarom weegt het belang van de stichting zwaarder dan dat van de bewoners?

Wethouder Haring antwoordde dat de opmerking over 'geen zorgen hoeven maken' ook voor deze volgorde geldt, omdat er niets aan de zekerheden verandert. Nadat het college dat had vastgesteld, is besloten het verzoek van ICZ te honoreren.

De klacht hierover acht ik gegrond. De wethouder heeft inderdaad een uitspraak gedaan die niet voor misverstand vatbaar was. Ook dan kunnen er in bijzondere gevallen later dringende redenen zijn om daarvan toch af te wijken, maar dan moet dit wel duidelijk worden gemotiveerd aan degenen tegenover wie die uitspraak is gedaan. Dat is hier niet gebeurd.

5.12 Toezegging voor een vervolgafpraak met SIP

Op pagina 12 van de klachtbrief wordt gezegd dat wethouder Speel in een gesprek met SIP op 27 oktober 2011 een uitnodiging heeft toegezegd voor een spoedige vervolgafpraak in november 2011. Dit is niet gebeurd.

Wethouder Speel antwoordde dat SIP bij herhaling is uitgenodigd om deel te nemen aan de begeleidingscommissie moskee Roggeakker. Het college betreurt nog steeds dat SIP daarop niet is ingegaan. Daarmee kwam voor hem de noodzaak om een apart vervolggesprek met SIP te voeren te vervallen. De afgelopen weken heeft opnieuw intensief overleg met SIP plaatsgevonden, tot het moment waarop de formele klacht werd ingediend.

SIP stelde dat het doel van de vervolgafpraak niet was dat SIP zou toetreden tot de begeleidingscommissie. Het doel was om met het college in gesprek te blijven omdat zo veel bewoners klachten hadden. Dat staat ook duidelijk in de notulen van de bijeenkomst. SIP heeft nooit gemeld van de vervolgafpraak af te willen zien, want SIP wilde met de wethouder onder andere graag spreken over alternatieve locaties.

Uit de reactie van de wethouder maak ik op dat hij niet ontkent dat de door SIP genoemde toezegging in het gesprek op 27 oktober is gedaan en dat de toegezegde uitnodiging daarna is uitgebleven. Kennelijk vond de wethouder het achteraf beter om het verdere contact met SIP in een andere vorm te gieten dan op 27 oktober was toegezegd. Het is echter niet correct om een gedane toezegging later eenzijdig om te buigen tot iets wat de andere partij niet wil. Deelname aan een begeleidingscommissie is nu eenmaal iets anders dan een bilateraal overleg met een wethouder.

5.13 Toezegging voor informatie over het vervolgtraject

Op pagina 12 van de klachtbrief wordt verder gezegd dat wethouder Speel in het gesprek heeft beloofd om SIP op de hoogte te houden over de verdere besluitvorming. Dit is helaas niet of nauwelijks gebeurd. De meeste besluiten heeft SIP uit de krant moeten vernemen.

Wethouder Speel antwoordde dat de gemeente SIP actief van de ontwikkelingen op de hoogte heeft gehouden. De burgemeester heeft SIP, de Jehova's getuigen en de eigenaars van de dansschool benaderd om hen te vragen deel te nemen aan de begeleidingscommissie. Alle drie hebben dit om hen moverende redenen helaas geweigerd. Het college heeft als lijn gehanteerd dat alle relevante informatie in de begeleidingscommissie aan de orde werd gesteld en tegelijkertijd op de wijkwebsite Seghwaert werd geplaatst. In die commissie zijn afspraken gemaakt over het informeren van de achterban.

SIP stelde daartegenover dat de wijkbewoners en SIP niet bekend zijn met het bestuursrecht en de daaraan verbonden procedures. Zij verwachtten specifieke berichten - e-mails, brieven - die echter nooit zijn ontvangen. Wel stuurde de gemeenten de notulen van de begeleidingscommissie, waarvan bekend was dat SIP daar niet in wilde participeren.

Naar mijn mening is met de door de wethouder geschetste werkwijze, inclusief het toesturen aan SIP van de notulen van de begeleidingscommissie, in voldoende mate voldaan aan de belofte om SIP op de hoogte te houden.

5.14 Informatie over de vergunningaanvraag

Op pagina 12 van de klachtbrief wordt vervolgens gezegd dat wethouder Speel heeft toegezegd om alle direct omwonenden een brief te zullen sturen met de aanvraag van de omgevingsvergunning en de bezwaarprocedure. Deze brieven zijn echter nooit verstuurd. De omwonenden moesten uit de media vernemen dat de vergunning een week eerder was verleend.

Wethouder Speel bevestigde dat hij dat heeft toegezegd. Omdat de begeleidingscommissie functioneerde, is er uiteindelijk voor gekozen de informatie in die commissie te brengen en op de wijkwebsite te publiceren. De toezegging is op een andere manier ingevuld.

SIP stelde dat informatieverstrekking via de begeleidingscommissie niet effectief is: die commissie vergadert ongeveer een keer per maand, de notulen daarvan verschijnen een paar weken later en voor veel procedures geldt een tijdslimiet. Het aantal leden van de commissie is beperkt, en ook de kring waarin de informatie wordt verspreid is klein. De bewoners zijn er niet van op de hoogte gesteld dat de wethouder heeft besloten de toezegging op een andere manier in te vullen.

Net als bij 5.12 geldt ook hier dat een gedane toezegging niet eenzijdig op een andere manier behoort te worden ingevuld

5.15 De datum van ingang van de bezwaarprocedure

Op pagina 12 van de klachtbrief staat dat wethouder Speel tijdens de bewonersavond op 13 oktober 2011 heeft gezegd dat de bezwaarprocedure van zes weken ingaat op de datum van publicatie van de vergunning in de Postiljon.

Wethouder Van Domburg antwoordde dat de formele bezwaretermijn van zes weken ingaat op het moment van verzenden van de aangevraagde omgevingsvergunning. Conform regelgeving moet de beschikking worden gepubliceerd, en dat is gebeurd in de Postiljon. Bewoners is daarom geadviseerd de publicaties van dat blad daarop na te gaan. De bezwaretermijn kan niet worden verlengd.

De bezwaretermijn van zes weken gaat inderdaad in op het moment van verzenden van de omgevingsvergunning aan de aanvrager, en dus niet bij de publicatie. Dat ligt wettelijk vast en gemeenten kunnen daar niet van afwijken. In de meeste gevallen wijkt de publicatiedatum af van de datum waarop de vergunning wordt verzonden omdat een gemeentelijke advertentie gewoonlijk maar eenmaal per week verschijnt. In zo'n advertentie pleegt de verzendingsdatum van de vergunning te worden aangegeven. Dat was ook hier het geval.

Ik heb via de videoverslagen van de bewonersavonden op 13 en 19 oktober nagegaan wat wethouder Speel hierover heeft gezegd. Beide keren heeft hij in zijn inleiding gezegd dat het besluit van het college over de vergunningaanvraag wordt gepubliceerd in de Postiljon, en dat dat het moment is waarop belanghebbenden bezwaar kunnen indienen. Een termijn van zes weken heeft hij daarbij niet genoemd.

De mededelingen van de wethouder hierover tijdens de bewonersavonden waren dus niet onjuist. Het zou duidelijker zijn geweest als de heer Speel daar expliciet aan zou hebben toegevoegd dat de termijn begint te lopen bij de verzending van de vergunning, maar ik ga ervan uit dat het niet zijn bedoeling is geweest misverstanden te laten ontstaan.

5.16 De door ICZ te betalen bijdragen voor bepaalde kosten

Op pagina 12 van de klachtbrief wordt ook gesproken over de bedragen die ICZ moet betalen voor de kosten van verandering van de openbare ruimte en voor de aanleg van parkeerplaatsen. Volgens de briefschrijvers is er onduidelijkheid gecreëerd over de vraag of ICZ alle veranderingskosten moet betalen of slechts een bijdrage daarin, en wordt ICZ bij de parkeerplaatsen soepeler behandeld dan destijds de Jehova's getuigen en de dansschool.

Wethouder Haring deelde mee dat het college in beide opzichten de algemene lijn heeft gevolgd: een kosten bijdrage voor het aanpassen van de openbare ruimte en een bijdrage in de kosten van het gebruik van de openbare parkeerplaatsen conform de nota Grondprijzen. De hoogte van de park erbij dragen van de Jehova's getuigen en de dansschool is 25 jaar geleden bepaald aan de hand van de toen geldende afspraken.

SIP verwees voor het eerste punt naar het memo van het college voor de raadsvergadering van 7 november 2011. Daarin staan twee verschillende dingen: eerst dat men alle kosten van veranderingen in de openbare ruimte moet betalen, later dat men daar een bijdrage aan moet leveren.

Het hier bedoelde memo van 4 november 2011 is te vinden in het raadsinformatiesysteem. Uit een nadere toelichting van SIP begrijp ik dat hier bedoeld wordt op enerzijds een zin onderaan pagina 4 van het pdf-bestand (pagina 3 van het memo): "De extra kosten hiervan zijn voor rekening van ICZ." en anderzijds een antwoord van het college bij punt 3 op pagina 20 van het pdf-bestand: "Als die extra parkeerplaatsen het gevolg zijn van de komst van de moskee, dan dient ICZ bij te dragen in de kosten."

Het is onduidelijk of hier inderdaad sprake is van een tegenstrijdigheid. Overigens lijkt het mij in het geheel van de klachtbrief een punt van ondergeschikte betekenis.

Voor het tweede punt (de park eerbijdrage) wees SIP erop dat wethouder Speel, toen de Jehova's getuigen op de bewonersavond op dit punt vragen stelden, meedeelde dat het principe 'gelijke monniken, gelijke kappen' zou worden toegepast en dat wethouder Speel heeft bevestigd dat voor ICZ exact dezelfde regels gelden als destijds voor de Jehova's getuigen en de dansschool. Wethouder Haring is daarentegen van mening dat de huidige regels moeten worden toegepast. Dit is tegenstrijdig, aldus SIP.

Uit de video-opname van de bewonersbijeenkomst op 19 oktober 2011 (minuut 103:30) blijkt inderdaad dat wethouder Speel als reactie op een betoog van de vertegenwoordiger van de Jehova's getuigen heeft gezegd: "Gelijke monniken, gelijke kappen", "Zij worden op dezelfde manier behandeld als u in het verleden." en "Nu doen we voor ICZ exact hetzelfde." Wanneer, zoals hier, de gehanteerde normen in de loop van de jaren veranderd zijn, behoort het gemeentebestuur de nieuwe normen toe te passen. Dat betekent niet dat partijen die in het verleden met andere normen te maken hebben gehad, recht hebben op restitutie. Ik stel echter vast dat de informatie die tijdens de genoemde bewonersbijeenkomst is gegeven onduidelijk tot onjuist was.

5.17 Draagvlak bij omwonenden

De briefschrijvers zeggen op pagina 13 van de klachtbrief dat nooit gekeken is naar het draagvlak in de wijk voor een gebouw dat zo gevoelig ligt en dat een wijkoverstijgende functie kent. Verwezen wordt naar jurisprudentie hierover.

Bij navraag is me gebleken dat de schrijvers doelen op een uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Almelo van 10 juni 2010 (LJN: BM7398). Daarin ging het om de herinrichting van een plein in Holten waarbij volgens winkeliers parkeerplaatsen verloren zouden gaan. De rechter stelde vast dat het gemeentebestuur de belangen van de rechtstreeks betrokken winkeliers zonder inhoudelijke motivering in algemene bewoordingen terzijde had geschoven. Daarom verbood de rechter de gemeente om de herinrichtingswerkzaamheden verder uit te voeren totdat er constructief overleg met de winkeliers zou hebben plaatsgevonden.

Wethouder Speel zei in reactie hierop dat het belangrijk is om bij plannen voor het realiseren van maatschappelijke voorzieningen goed te communiceren. Bewoners moeten worden geïnformeerd over en betrokken bij het proces. De standaardprocedures zijn gevolgd, zodat inwoners ook exact weten waar zij aan toe zijn. Met de gemeenteraad is besproken dat een aantal zaken op het gebied van communicatie voor verbetering vatbaar is. De heer Speel zei niet de indruk te hebben dat het draagvlak bij de bevolking een specifiek punt van overweging voor het college is geweest. Het heeft ervoor gekozen dit project aan te pakken zoals het ieder ander project aanpakt.

Namens SIP werd vastgesteld dat volgens de wethouder draagvlak nooit een criterium is waar het college op toetst: het is in dit geval niet gehanteerd en in andere gevallen wordt dat ook niet gedaan. SIP is van mening dat dat bij dit gevoelige en wijkoverstijgende project wel had moeten gebeuren. Er is geen draagvlak voor dit project. Het valt op dat de wethouder, in diens reactie op deze vraag, meer spreekt over communicatie dan over draagvlak. Het college heeft volgens SIP geen poging gedaan om goed te communiceren. Het gaat om een belangenafweging, en om die goed te kunnen uitvoeren is het belangrijk om te weten wat de bewoners ervan vinden. Het college heeft daar niet naar gekeken en de belangen van de bewoners dus ook niet meegewogen.

Wethouder Speel zei dat het college heeft besloten de bewoners te benaderen op het moment dat de tekening van de moskee beschikbaar was. Het college heeft ervoor gezorgd dat draagvlak ontstaat door communicatie vanaf dat moment op onder andere de bewonersavonden, ondanks de geconstateerde en erkende gebreken. Tegelijkertijd is het zo - en ook de gemeenteraad erkent dat - dat het vestigen van een bovenwijkse voorziening niet bij iedere inwoner op draagvlak kan rekenen.

Ik stel voorop dat het de taak van het gemeentebestuur is om uiteindelijk de bestuurlijke afweging te maken welke voorzieningen waar gevestigd moeten kunnen worden. Bewoners van een wijk hebben geen vetorecht.

Dat neemt niet weg dat goede communicatie met wijkbewoners uiterst belangrijk is. Communicatie moet tweerichtingsverkeer zijn. In wat wethouder Speel naar aanleiding van deze klacht heeft gezegd lijkt echter de opvatting door te klinken dat het gemeentebestuur eerst zijn standpunt moet vaststellen en vervolgens via communicatie draagvlak bij de bevolking moet creëren. Een dergelijke opstelling is in strijd met de open houding die het college zegt te willen innemen en die onder andere geschetst wordt in het WOP Seghwaert {'Mensen maken de wijk'}.

5.18 Betrokkenheid van de gemeenteraad

Op pagina 13 van de klachtbrief wordt verder gezegd dat voor een dergelijke maatschappelijke ontwikkeling een bestemmingsplanprocedure had moeten worden gevoerd. Als de gemeenteraad meer zeggenschap over het project had gehad, was de kans groter geweest dat naar draagvlak was gekeken. Ook het geven van een optie aan ICZ voor de gronduitgifte is buiten de raad om gegaan. Gevraagd wordt waarom hier niet de 'voorhangprocedure' van artikel 169 van de Gemeentewet is toegepast. Die komt erop neer dat de raad bij bepaalde bestuursbevoegdheden, zoals de verkoop van belangrijke stukken grond, vooraf door het college wordt geïnformeerd, zodat de raad de gelegenheid heeft vooraf wensen of bedenkingen aan te geven.

Wethouder Haring antwoordde dat de moskee een maatschappelijke voorziening is die past binnen het vastgestelde bestemmingsplan. Het college was ook niet bij voorbaat verplicht om artikel 169 van de Gemeentewet toe te passen. Het college heeft in de afgelopen periode uitgebreid met de gemeenteraad over de voorgenomen verkoop gesproken.

SIP wees erop dat het college pas met de raad heeft gesproken op het moment dat de plannen aan de wijkbewoners bekend werden gemaakt. De gemeenteraad heeft zijn controlerende functie tot op dat moment niet kunnen uitoefenen.

Ik stel vast dat als een project past binnen een geldend bestemmingsplan, er geen reden is om opnieuw een bestemmingsplanprocedure te volgen. Het college stelt terecht dat er uitgebreid met de gemeenteraad over de voorgenomen verkoop is gesproken. De raad zag geen aanleiding om te kiezen voor een andere koers dan het college.

5.19 Keuze van de locatie

Op pagina 14 van de klachtbrief wordt gezegd dat het begrijpelijk is dat het gemeentebestuur moet ingaan op de wensen van de moskeevereniging, maar dat men had moeten zoeken naar een geschikte locatie waar maatschappelijk draagvlak bestaat. Het zou beter zijn geweest om deze ontwikkeling mee te nemen in een nieuwe woonwijk, zodat toekomstige bewoners kunnen kiezen voor het wonen naast een moskee. De keuze van het college leidt er volgens de klagers toe dat twee groepen burgers tegenover elkaar komen te staan.

Wethouder Speel antwoordde dat het college het niet eens is met deze stelling, in feite zou dat gelden voor alle locaties. In de nieuwe woonwijk in Oosterheem is ruimte opgenomen voor een hindoetempel. Hij ziet het als opdracht voor het college om ervoor te zorgen dat groepen burgers niet tegenover elkaar komen te staan. Dan maakt het niet uit of de voorziening in een bestaande of een nieuwe woonwijk komt.

SIP merkte op dat er een verschil is: de bewoners van Oosterheem wisten voordat zij daar gingen wonen dat er mogelijk een hindoetempel zou komen. Hoewel het college zegt te willen voorkomen dat groepen burgers tegenover elkaar komen te staan, staan op dit moment college en SIP tegenover elkaar en voelt SIP zich genooddaakt te procederen tegen de komst van de moskee.

Zoals ik bij 5.17 al schreef, is het de taak van het gemeentebestuur om uiteindelijk de bestuurlijke afweging te maken welke voorzieningen waar gevestigd moeten kunnen

worden. In het kader van de beoordeling van klachten kan er alleen een reden zijn om hier iets over op te merken wanneer de gemaakte keuze overduidelijk onredelijk is. Dat is mijns inziens hier niet het geval.

5.20 Verdaging van de beslissing over de omgevingsvergunning

Op pagina 14 van de klachtbrief wordt gesteld dat het onrechtmatig is dat het college de beslissing op de aanvraag om een omgevingsvergunning voor de moskee heeft verdaagd omdat het fiscaal gezien voordeliger voor ICZ zou zijn als eerst de grond zou worden overgedragen. Een besluit kan alleen worden verdaagd wanneer de voorbereiding meer tijd in beslag neemt dan de wettelijke termijn en niet om andere redenen.

Wethouder Van Domburg stelde dat er geen sprake is van misbruik van bevoegdheden door het college. Het aanhouden van een beslissing op verzoek van de aanvrager is gedaan op grond 4.15 lid 2 van de Algemene wet bestuursrecht en is niet in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur. Een dergelijk verzoek is niet ongebruikelijk en de gemeente kan daar haar medewerking aan verlenen. Derden-belanghebbenden worden hierdoor niet in hun belangen geschaad.

Uit de wet blijkt dat een beslissing kan worden verdaagd gedurende de termijn waarvoor de aanvrager schriftelijk met uitstel heeft ingestemd. In dit geval heeft de aanvrager niet alleen met het uitstel ingestemd, maar er zelfs om verzocht. Ik zie daartegen geen enkel juridisch beletsel, en ik ben evenmin van mening dat hiermee onbehoorlijk jegens de omwonenden is gehandeld.

5.21 Kappen van bomen

Op pagina 14 en 15 van de klachtbrief wordt gezegd dat de grondverkoop aan ICZ ertoe leidt dat de aanwezige bomen kunnen worden gekapt zonder vergunning. Het college had minimaal voorwaarden in het contract moeten opnemen over het herstellen van de groenstructuur.

Wethouder Speel bevestigde dat de gemeente aan meer voorwaarden moet voldoen om bomen te mogen kappen dan een particuliere eigenaar. Hier is op de eerste bewonersavond uitvoerig over gesproken. De groencompensatie is door de gemeente in het contract met ICZ vastgelegd.

SIP meldde dat men dat document tot dusverre niet kende. Een andere wijkbewoner noemde het bebouwen van deze mooie groene locatie in strijd met een uitspraak van de wethouder in een interview, dat hij voor een groene stad is en zeker geen groene stukken zal opgeven.

In Zoetermeer is enkele jaren geleden de kapverordening afgeschaft. Volgens de APV hebben particulieren alleen nog een kapvergunning nodig als het om monumentale of beschermde bomen gaat. Dat er gekozen is voor verkoop van de grond in combinatie met een verplichting voor de nieuwe eigenaar om het groen dat moet sneuvelen te compenseren, acht ik niet onredelijk.

5.22 BIBOB-toets

Op pagina 15 en 16 van de klachtbrief wordt gesteld dat het college ten onrechte geen BIBOB-toets heeft uitgevoerd. BI BOB staat voor 'bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur'.

Wethouder Van Domburg antwoordde dat de BIBOB niet van toepassing is op de exploitatie van een religieus gebouw.

SIP bleef van mening dat er wel een BIBOB-toets had moeten worden uitgevoerd. Er zijn kennelijk wel diverse AiVD-onderzoeken nodig geweest. De resultaten hiervan zijn geheim. Niet gebleken is dat later een nieuwe check heeft plaatsgevonden, terwijl de groep toen als redelijk extreem werd

beoordeeld. Het heeft er alle schijn van dat gemeente Zoetermeer niet voldoende rekening heeft gehouden met de rechten en alle bezwaren van bewoners.

De mededeling van de wethouder is juist. Volgens de huidige wetgeving is een BIBOB-toets hier niet mogelijk. Er is wel een wetswijziging in procedure (wetsvoorstel 32676) waardoor het aantal sectoren waarop BIBOB van toepassing is sterk wordt uitgebreid.

6. Samenvatting en conclusies

Bij de beoordeling van een klacht als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht gaat het om de vraag of een bestuursorgaan (in dit geval: burgemeester en wethouders van Zoetermeer) zich in een bepaalde aangelegenheid behoorlijk heeft gedragen. Het gaat niet om de vraag of genomen besluiten (in dit geval: de verkoop van grond en de verlening van een omgevingsvergunning) in stand moeten blijven. Voor bezwaarmogelijkheden tegen genomen besluiten bestaan andere procedures. Het is dus niet mijn taak om me in dit advies uit te laten over de juistheid van de medewerking van het gemeentebestuur aan de bouw van de moskee.

Ik heb in hoofdstuk 5 van dit advies puntsgewijs onderzocht of de in de klachtbrief vermelde klachten terecht zijn. Mijn conclusie is dat sommige klachten terecht zijn en andere niet. Ik beperk me hierna tot de klachten die ik terecht acht. De overige klachten zijn naar mijn oordeel niet terecht of niet voldoende onderbouwd.

De communicatie over het voornemen van het college om medewerking te verlenen aan de bouw van de moskee is bijzonder ongelukkig geweest. In onderdeel 5.4 ben ik daarop ingegaan. Doordat de moskeelannen bij de presentatie van het wijkontwikkelingsplan (WOP) Seghwaert in september 2011 min of meer verborgen werden gehouden, en geïnteresseerde wijkbewoners daarna ontdekten dat deze plannen er waren, werd het wantrouwen in de bedoelingen van het college aanzienlijk versterkt. Het college had zich tevoren moeten realiseren dat het overgrote deel van het WOP bij de bewoners van Seghwaert niet erg zou leven, maar dat juist de plannen voor een moskee een grote schrikreactie teweeg zouden brengen.

Wat er daarna volgde maakte de zaak alleen maar erger: twee dagen voor de tweede bijeenkomst over het WOP op 6 oktober werd een uitnodiging verspreid voor een informatiebijeenkomst over de moskee op 13 oktober, met de mededeling dat het de bedoeling was dat er tijdens de eerdere bijeenkomst op 6 oktober nog niet over de moskee zou worden gesproken. Veel wijkbewoners ervoeren dat als een poging om hun het zwijgen op te leggen, en er kwam natuurlijk niets van terecht. Het was ook

ongelukkig dat in de uitnodigingsbrief ("zodat u kennis kunt maken met uw toekomstige bureu") de indruk werd gewekt van een voldongen feit.

Een meer principieel punt met betrekking tot communicatie is aan de orde gekomen in onderdeel 5.17: is communicatie een middel om het beleid aan de bevolking te verkopen of wordt geprobeerd om, binnen de grenzen van de mogelijkheden, de bevolking bij het beleid te betrekken? Uit wat tijdens de hoorzitting bij dit punt namens het college is gezegd kan de indruk ontstaan dat het vooral om het eerste gaat. Ik zou dat onjuist vinden.

Ook met betrekking tot de volgende punten heeft het college, of hebben vertegenwoordigers van het college, naar mijn mening onjuist gehandeld of steken laten vallen:

- Onderdeel 5.1: De vragen die door de gemeente zijn gesteld bij de selectie uit de gegadigden voor de bebouwing van de kavel aan de Roggeakker kunnen ertoe hebben bijgedragen dat de indruk van vooringenomenheid is gewekt. Die indruk had moeten worden vermeden.
- Onderdeel 5.7: De informatie namens het college over de mogelijkheid om een beroep te kunnen doen op vergoeding van planschade bleek tweemaal niet of niet volledig te kloppen.
- Onderdeel 5.9: In het verleden is soms sprake geweest van verhullend taalgebruik. Dat is nu minder, maar het lijkt nog niet helemaal te zijn verdwenen. Verder: de opmerking dat het college niet het idee had dat eerdere communicatie de verontruste burgers tot andere gedachten had gebracht, was niet passend.
- Onderdeel 5.11: Het is onjuist dat ondanks een duidelijke uitspraak van een wethouder dat de grond pas aan ICZ zou worden verkocht nadat de omgevingsvergunning zou zijn verleend, de grond toch eerder is verkocht zonder dat dit duidelijk is gemotiveerd aan degenen tegenover wie die uitspraak is gedaan.
- Onderdeel 5.12: Het was niet correct om de toezegging voor een vervolgoverleg later eenzijdig om te buigen tot iets wat de andere partij niet wilde.
- Onderdeel 5.14: Het was niet correct om de toezegging over het sturen van een brief aan direct omwonenden later zonder overleg met de betrokkenen op een andere manier in te vullen.
- Onderdeel 5.16: De informatie tijdens een bewoners bijeenkomst over de al dan niet gelijke behandeling van ICZ en de partijen die zich eerder aan de Roggeakker hebben gevestigd was onduidelijk tot onjuist.

Ik adviseer het college om deze conclusies over te nemen en daarmee bij volgende projecten rekening te houden."

3. Hieronder leest u de beslissing van het college van burgemeester en wethouders van Zoetermeer op de klacht van 27 maart 2012.

"In reactie op de mede namens u bij het college van burgemeester en wethouders van Zoetermeer op 27 maart 2012 ingediende klacht over de gang van zaken rond de komst van een moskee aan de Roggeakker, berichten wij u als volgt.

Op woensdag 2 mei jl. hebben wij over de behandeling van uw klacht een onafhankelijk advies ontvangen (...). De conclusie (...) is dat sommige van uw klachten terecht zijn en andere niet. In de klachtbrief geeft u aan dat van de zijde van de gemeente sprake is van onrechtmatig bestuur. Er wordt onder andere gesproken over het ontbreken van zorgvuldigheid bij de gemeente, over onjuiste informatieverstrekking en over vooringenomenheid. Op basis van het door de heer Beijen uitgebrachte advies concluderen wij dat geen sprake is van onrechtmatig bestuur. In de conclusie wordt wel opgemerkt dat de gemeente de communicatie in dit project beter had moeten aanpakken. Wij onderschrijven de conclusies die door de heer Beijen in dit advies zijn verwoord. Een kopie van dit advies treft u in de bijlage bij deze brief aan.

Hieronder beperken wij ons tot een toelichting op de klachten die de (externe adviseur; N.o.) terecht acht. De overige klachten zijn naar het oordeel van de (externe adviseur; N.o.) niet terecht of niet voldoende onderbouwd.

Allereerst merken wij op dat de communicatie rondom ons voornemen om medewerking te verlenen aan de bouw van de moskee inderdaad beter had gekund. In aanvulling op het advies van de heer Beijen willen wij nogmaals benadrukken dat wij nimmer de intentie hebben gehad om zaken voor u verborgen te houden. In het concept Wijkontwikkelingsplan van augustus 2011 werd op pagina 24 verwezen naar de ontwikkellocatie aan de Roggeakker en de gesprekken die de gemeente voerde over de realisatie van een moskee. Om de avond over dit plan niet te laten domineren door een discussie over de moskee en de rest van het Wijkontwikkelingsplan de plaats te geven die het verdiende, meenden wij oprecht er goed aan te doen kort daarop een aparte informatieavond over de moskee te organiseren. Wij betreuren het dat onze bedoeling niet voldoende over het voetlicht is gekomen en niet positief is ervaren. Bovendien erkennen wij dat er in het verleden op enkele momenten sprake is geweest van verhullend taalgebruik. Daarmee is van onze kant sprake geweest van een zeer ongelukkige start van het communicatietraject.

In dit communicatietraject hebben wij vervolgens met de beste intenties getracht om u via de begeleidingscommissie Moskee Roggeakker en plaatsingen op de website volledig op de hoogte te houden van de voortgang van het project. Wij vinden het jammer dat wij hiermee niet aan uw verwachtingen hebben kunnen voldoen. Het was niet correct om toezeggingen later eenzijdig om te buigen tot iets wat u niet had gevraagd. Het was dan ook niet correct om de toezegging over het sturen van een brief aan direct omwonenden en de toezegging over het organiseren van een vervolgoverleg later zonder overleg met de betrokkenen op een andere manier in te vullen.

Bovendien was de informatie tijdens een van de bewonersbijeenkomsten over de al dan niet gelijke behandeling van ICZ en de partijen die zich eerder aan de Roggeakker hebben gevestigd onduidelijk. ICZ draagt alle kosten die gepaard gaan met de aanpassing van het openbaar gebied, inclusief groencompensatie. Bovendien draagt ICZ, conform de Grondkostennota, voor 25% bij in de grondkosten en de aanlegkosten van 20 openbare parkeerplaatsen. De gemeente legt 16 extra openbare parkeerplaatsen aan.

De informatie namens het college over de mogelijkheid om een beroep te kunnen doen op vergoeding van planschade bleek tweemaal niet of niet volledig te kloppen. Tijdens de bewonersavond van 13 oktober 2011 werd op een daartoe gestelde vraag geantwoord dat een planschadeclaim mogelijk zou zijn. In de presentatie van 19 oktober 2011 was expliciet opgenomen dat van planschade geen sprake kon zijn omdat geen sprake was van een wijziging van een bestemmingsplan. Eerst daarna werd uit de juridisch-planologische toets duidelijk dat er een binnenplanse vrijstelling nodig zou zijn om de bouw mogelijk te maken. Daarmee ontstond een grond voor planschadeclaims en dat is vervolgens ook zo gecommuniceerd en wel vanaf het moment van het raadsdebat op 4 november 2011.

De vragen die zijn gesteld bij de selectie uit de gegadigden voor de bebouwing van de kavel aan de Roggeakker kunnen ertoe hebben bijgedragen dat de indruk van vooringenomenheid is gewekt. Van vooringenomen was en is echter in zijn geheel geen sprake, daarom had die indruk dan ook vermeden moeten worden.

Het is onjuist dat ondanks een duidelijke uitspraak van een wethouder dat de grond pas zou worden verkocht nadat de omgevingsvergunning zou zijn verleend, de grond toch eerder is verkocht zonder dat dit duidelijk is gemotiveerd aan degenen tegenover wie die uitspraak is gedaan. Wij hebben ons voorafgaand aan de grondverkoop echter verzekerd van het feit dat de vergunning zou kunnen worden verleend. Wij realiseren ons dat we daarover vooraf met omwonenden hadden moeten communiceren.

Wij trekken lering uit dit project. In volgende projecten zal hiermee beslist rekening worden gehouden door het onderwerp communicatie een nadrukkelijke plek te geven in onze projectplannen.

Ter meerdere zekerheid merken wij hierbij op dat de heer Beijen zich in het door hem uitgebrachte advies niet uitlaat over de juistheid van de medewerking van het college aan de bouw van de moskee, omdat het bij de beoordeling van een klacht slechts gaat om de vraag of een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid behoorlijk heeft gedragen. Het gaat niet om de vraag of genomen besluiten, zoals de verlening van een omgevingsvergunning, in stand moeten blijven. Voor bezwaarmogelijkheden tegen genomen besluiten bestaan andere procedures."

4. Hieronder leest u de inhoud van de Participatiewijzer. Deze is opgenomen in het rapport We gooien het de inspraak in (rapport 2009/180 van 17 september 2009) van de Nationale ombudsman.

Burgerparticipatie omvat alle methoden om burgers bij gemeentelijk beleid te betrekken. Het gaat daarbij zowel om de inbreng van burgers op het moment dat er nog beleidsruimte is als om de wettelijke inspraakprocedure. Burgerparticipatie kent veel verschijningsvormen, variërend van het verstrekken van informatie aan burgers, het raadplegen van burgers, het vragen van advies aan burgers, burgers die samen met de gemeente beslissen tot – de meest vergaande vorm – burgers die zelf beslissen. Ook de wettelijke inspraakprocedure is een vorm van burgerparticipatie.

Welke vorm een gemeente ook kiest, de Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat er altijd sprake is van zorgvuldige, en daarmee behoorlijke participatie. De Participatiewijzer geeft een overzicht van tien belangrijke spelregels voor behoorlijke participatie. Deze spelregels zijn een handreiking voor zowel gemeente als burger, om deze behoorlijke participatie in de dagelijkse praktijk in te vullen.

Voor de Nationale ombudsman zijn de spelregels het kader waaraan hij in concrete gevallen de behoorlijke burgerparticipatie kan toetsen. De spelregels zijn geen aanvullende rechtsregels waarop burgers zich voor de rechter kunnen beroepen.

Wat is behoorlijke participatie?

In een behoorlijk participatieproces zijn de volgende drie belangrijke elementen te onderscheiden:

Het is van belang dat bij de voorbereiding goed wordt nagedacht over de vorm van participatie die wordt gekozen: maak heldere keuzen vooraf.

De gemeente moet ook echt geïnteresseerd zijn in en waarde hechten aan de bijdrage van de burger: zorg voor een constructieve houding.

Een goede informatievoorziening tijdens het hele participatieproces is cruciaal voor het welslagen ervan: zorg voor actieve en adequate informatieverstrekking.

Heldere keuzen vooraf

1. De gemeente motiveert of en zo ja hoe ze burgers betreft bij beleids- en besluitvorming. Criteria daarbij zijn: heeft het invloed op de leefomgeving en is er ruimte voor participatie. Deze motivering maakt de gemeente desgevraagd kenbaar.
2. De gemeente maakt participatie een vast onderdeel van het politieke en bestuurlijke besluitvormingstraject.
3. De gemeente gaat zeer terughoudend om met de mogelijkheid participatie te beperken vanwege het algemeen belang. Kiest de gemeente er toch voor burgerparticipatie te beperken dan moet ze deze keuze motiveren.
4. De gemeente bepaalt, voordat het participatietraject van start gaat, welke rol de burger krijgt:
 - meebeslissen;
 - coproduceren;

- adviseren;
 - raadplegen;
 - informeren.
5. De gemeente zorgt voor een zorgvuldig vormgegeven participatieproces. Dit betekent dat de gemeente expliciet maakt:
- welk onderwerp ter discussie staat;
 - wie ze bij de beleids-/besluitvorming betreft, dus wie de belanghebbenden zijn;
 - op welke wijze ze het participatieproces inricht, zo mogelijk in overleg met de belanghebbenden;
 - op welke wijze ze de burger het best kan bereiken, bijvoorbeeld per brief, via de media of huisbezoek. Voor welke wijze ze kiest is mede afhankelijk van de rol die de burger heeft gekregen in het participatieproces.

Constructieve houding

6. De gemeente is oprecht geïnteresseerd in hetgeen burgers naar voren brengen en laat dat merken in woord en daad. Van burgers mag een constructieve bijdrage worden verwacht.
7. De gemeente weegt de inbreng van burgers mee in de uiteindelijke beslissing en maakt dat zichtbaar.
8. De gemeente levert extra inspanning om alle belanghebbenden actief te betrekken, dus ook degenen die zich niet meteen in eerste instantie zelf aanmelden.

Informatieverstrekking

9. De gemeente informeert de burger tijdig en volledig over het onderwerp van participatie, hun rol en de manier waarop het participatieproces vorm krijgt.
10. De gemeente informeert burgers gedurende het participatietraject regelmatig over wat er gebeurt met hun inbreng. De inbreng van burgers wordt schriftelijk vastgelegd. De gemeente informeert burgers ook over lang stilliggen, uitstel of wijziging van voornemens of plannen van de gemeente. De gemeente motiveert haar besluit waarbij ze aandacht besteedt aan de door burgers naar voren gebrachte (tegen)argumenten.

de Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer